

Raport de cercetare realizat în cadrul proiectului *Social Economy Entrepreneurship Development (SEED)*

BAROMETRUL ANTREPRENORIALITĂȚII SOCIALE ÎN REGIUNILE DE DEZVOLTARE SUD-VEST, SUD-EST, SUD MUNTENIA

CONTEXT

Acest raport de cercetare, numit Barometrul Antreprenoriatului Social, a fost elaborat în cadrul proiectului „Social Entrepreneurship Development - SEED”, contract POCU/449/4/16/128496, implementat de către Asociația “Centrul de Consultanță și Management al Proiectelor” EUROPROJECT, fiind cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Raportul se bazează pe date statistice oficiale și pe rezultatul unui sondaj realizat în rândul celor 21 de întreprinderi de economie socială înființate prin proiectul SEED. Datele analizate sunt până la data de 31 decembrie 2022.

Pe această cale, le mulțumim foarte mult celor 21 de reprezentanți de întreprinderi din sectorul economiei sociale, care au răspuns la întrebările din chestionarul aplicat. Datele furnizate sunt valoroase și apreciem timpul și implicarea alocate pentru această cercetare.

Autori: MIHAELA GRAMATICU, CIPRIAN VĂCARU, MIHAELA EPURE, *analisti date de cercetare*
Coordonator: ALINA TAPAI, *manager de proiect*

ABREVIERI

- ◆ POCU - Program Operațional Capital Uman
- ◆ SEED – Social Economy Entrepreneurship Development
- ◆ IS – întreprindere socială
- ◆ SEE - Social Economy Europe
- ◆ INS – Institutul Național de Statistică

CUPRINS

I. DESCRIEREA DOMENIULUI ECONOMIEI SOCIALE ÎN

ROMÂNIA 5

I.1 Conceptul economiei sociale 5

I.2 Legislația aplicabilă acestui domeniu 7

I.3 Antreprenoriatul social în România 9

II. PERSPECTIVĂ DE ANSAMBLU ASUPRA MEDIULUI SOCIO-ECONOMIC DIN REGIUNILE SUD-MUNTENIA, SUD-EST ȘI SUD-VEST 15

II.1 Sud-Muntenia 15

II.2 Sud-Est 24

II.3 Sud-Vest 29

III. ANALIZA ENTITĂȚILOR DE ECONOMIE SOCIALĂ DIN REGIUNILE SV, SE ȘI S-MUNTENIA 34

III.1 Date generale privind antreprenoriatul social 34

III.2 Barometrul întreprinderilor sociale înființate
în cadrul proiectului SEED 37

III.2.1 Sud Muntenia 37

III.2.2 Sud-Est 50

III.2.3 Sud-Vest Oltenia 60

III.3 Concluzii privind cercetarea efectuată 70

IV. PROVOCĂRILE ANTREPRENORIATULUI SOCIAL..... 3

V. RECOMANDĂRI ȘI SOLUȚII PENTRU SUSȚINEREA ȘI PROMOVAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL 78

I. DESCRIEREA DOMENIULUI ECONOMIEI SOCIALE ÎN ROMÂNIA

I.1 Conceptul economiei sociale

Economia socială constituie un al treilea sector al economiei, care se plasează la granița dintre cel privat și public. Principala sa particularitate constă în faptul că activitatea lucrativă este orientată către obținerea de beneficii sociale și de mediu, în timp ce profitul este reinvestit în comunitate.

Economia socială este o formă alternativă de dezvoltare economică, bazată pe premisele etice ale solidarității și incluziunii, dar care funcționează conform principiilor economiei de piață.

La nivel european au existat mai multe abordări de dezvoltare și punere în practică ale acestui concept. De la prima sa utilizare în literatura de specialitate, de către Charles Dunoyer, în lucrarea „Tratat despre economia socială”, apărută în 1830 și până în prezent, termenul de economie socială a cunoscut particularizări și transgresări de sens, astfel că, în accepțiunea actuală fost utilizat începând cu anii 1930. Acesta se referă la organizații cu trăsături distincte, printre care cea mai relevantă o constituie beneficiul membrilor sau a comunităților de pe urma activității realizate și a profitului astfel obținut.

O primă inițiativă de delimitare și de definire a conceptului *economiei sociale* a fost determinată de înființarea, în 1976, a Comitetului¹ Național de Legătură pentru Activitățile Mutuale, Cooperative și Asociative², din Franța. În cadrul acestuia a fost elaborată *Carta Economiei Sociale* (1980), care a definit economia socială ca fiind „ansamblul de organizații care nu aparțin sectorului public, care funcționează în mod democratic, membrii având drepturi și îndatoriri egale și care practică un regim special de proprietate și de distribuire a

¹ Comitetul reprezintă o alinață între reprezentații cooperativelor, a societăților mutuale și a asociațiilor profesionale în jurul unor principii statutare comune.

² European Economic and Social Committee (2016). *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*. Disponibil on-line: <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qc-04-17-875-en-n.pdf>, p. 9

profiturilor, utilizând excedentele pentru a extinde organizația și pentru a îmbunătăți serviciile oferite membrilor săi și societății“ (Économie Sociale, 1981; Monzón, 1987). Ulterior, Social Economy Europe, în Carta Principiilor Economiei Sociale (2014), propune o abordare care ține cont de principiile promovate de economia socială. Potrivit SEE primează: obiectivul individual și social asupra capitalului, voluntariatul și asocierea deschisă, controlul democratic al membrilor, profitul reinvestit în societate.

În prezent, diversitatea entităților de economie socială existente în statele membre ale Uniunii Europene reprezintă un obstacol în găsirea unei definiții comune și unitare, fundamentată pe caracteristicile și obiectivele sale cele mai importante.

În cadrul Planului de Acțiune al Comisiei Europene, sfera de acțiune a economiei sociale acoperă entitățile care împărtășesc următoarele principii și caracteristici: statutul prioritar acordat individului, obiectivelor sociale și de mediu, față de capital; reinvestirea ponderii majoritare a profiturilor și excedentelor pentru a desfășura activități în interesul membrilor comunității (a interesului colectiv) sau al societății în general (a interesului general) și guvernanta democratică și/sau participativă³.

Economia socială se referă la patru tipuri de entități: cooperative, asociații și fundații, societăți de ajutor reciproc, întreprinderi sociale. Acestea sunt entități private, independente de autoritățile publice și cu forme juridice specifice. Obiectivul prioritar al entităților de economie socială îl reprezintă bunăstarea comunității pe care o deservește și al societății, în ansamblu. Scopul urmărit este de a obține un impact social pozitiv, prin crearea de locuri de muncă, inserția profesională a celor mai dezavantajate și vulnerabile categorii sociale.

Instituțiile Uniunii Europene promovează economia și antreprenoriatul social, înglobând principiile sale în **Pilonul European al Drepturilor Sociale**, contribuind, de asemenea, la atingerea celor 17 obiective de dezvoltare durabilă, îndeosebi pentru îndeplinirea **Obiectivului 8**: „promovarea creșterii economice susținute, incluzive și durabile, a ocupării depline și productive și a muncii decente”⁴.

³ Comisia Europeană (2021). *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*. p.

5

⁴ <https://sdgs.un.org/goals>

Tema antreprenoriatului social a fost o prioritate pe Agenda Forumului Economic de la Davos (2021), ca sector esențial în restructurarea economică post-pandemie.

Potrivit World Economic Forum⁵, în ultimele două crize financiare, economia socială a depășit celelalte sectoare ale industriei și a generat până la 12% din locurile de muncă, rezolvând probleme sociale acute, prin identificarea de soluții antreprenoriale creative și inovatoare.

Peisajul economiei sociale în Uniunea Europeană este divers – numără peste 2,8 milioane de organizații în Europa, care oferă peste 13,6 milioane de locuri de muncă. Ponderea economiei sociale în ocuparea forței de muncă remunerate variază între 0,6% și 9,9% în statele membre, iar 8% din PIB-ul UE provine din economia socială⁶.

În România, economia socială reprezintă ansamblul activităților organizate independent de sectorul public, al căror scop este să servească interesul general, interesele unei colectivități și/sau interesele personale nepatrimoniale, prin creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupului vulnerabil și/sau producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări⁷.

Pe plan național, obiectivele economiei sociale sunt: consolidarea coeziunii economice și sociale; ocuparea forței de muncă și dezvoltarea serviciilor sociale.

I.2 Legislația aplicabilă acestui domeniu

În România, economia socială reprezintă un sector în dezvoltare și include ansamblul activităților economice care sunt realizate în beneficiul comunității sau pentru rezolvarea unor probleme sociale. Acestea sunt realizate, în principal, de organizații neguvernamentale (ONG-uri), cooperative, societăți comerciale cu scop nonprofit, precum și alte entități care au ca scop principal satisfacerea nevoilor sociale.

⁵ <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2022/sessions/unlocking-the-social-economy>

⁶ Date disponibile on-line: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=952&langId=en>

⁷ Legea nr. 219/2015 privind economia socială, art. 2(1)

Legislația aplicabilă în domeniul economiei sociale în România include atât reglementări generale privind organizațiile nonprofit, cât și reglementări specifice referitoare la activitățile economice, care au caracter social. Cele mai importante legi care reglementează activitățile din acest domeniu sunt:

- **Legea nr. 219/2015** privind economia socială. Legea stabilește reglementările generale privind organizarea, funcționarea și finanțarea acestor organizații.
- **Ordonanța Guvernului nr. 26/2000** privind asociațiile și fundațiile. Această ordonanță stabilește reglementările generale referitoare la organizarea și funcționarea asociațiilor și fundațiilor, inclusiv reglementări privind constituirea, structura și managementul acestora.
- **Legea nr. 31/1990** privind societățile comerciale. Această lege reglementează activitatea societăților comerciale, inclusiv a celor cu scop nonprofit. Legea stabilește reglementări referitoare la constituirea, managementul și finanțarea acestor societăți.

Pe lângă aceste legi generale, există și alte reglementări specifice referitoare la anumite activități economice cu caracter social, cum ar fi producția și comercializarea produselor ecologice sau reciclarea deșeurilor.

Cele mai importante aspecte din Legea nr. 246/2015 privind reglementarea și funcționarea activităților economice desfășurate de întreprinderile sociale sunt:

1. Definiția întreprinderii sociale: conform acestei legi, întreprinderea socială este o întreprindere care are ca obiectiv soluționarea problemelor sociale și care își desfășoară activitatea într-un mod etic și responsabil. Aceasta poate fi organizată sub forma unei societăți comerciale, a unei cooperative, a unei asociații sau a unei fundații.

2. Statutul de întreprindere socială: pentru a obține statutul de întreprindere socială, o organizație trebuie să îndeplinească o serie de criterii, precum:

- să aibă un obiectiv social clar definit și să își aloce cel puțin 90% din profitul net pentru finanțarea acestui obiectiv;
- să aibă un impact social pozitiv în comunitatea în care își desfășoară activitatea;
- să respecte standarde etice și responsabilitate socială în ceea ce privește managementul, guvernanta și relațiile cu angajații, clienții, furnizorii și comunitatea locală;

- atestatul se acordă pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea de prelungire, dacă se face dovada ca sunt respectate condițiile legislației în vigoare;

- se aplică principiul echității sociale față de angajați și administratori asigurând niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de 1 la 8.

3. Finanțarea întreprinderilor sociale: întreprinderile sociale pot beneficia de diferite forme de finanțare, precum subvenții, credite cu dobândă redusă, granturi, investiții de capital de risc, precum și alte forme de finanțare. De asemenea, acestea pot atrage finanțare prin intermediul unor instrumente financiare specifice, precum fonduri sociale, fonduri europene sau obligațiuni sociale.

4. Autoritatea competentă: Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale este responsabil pentru coordonarea și monitorizarea activităților economice desfășurate de întreprinderile sociale.

5. Regimul fiscal: întreprinderile sociale beneficiază de un regim fiscal preferențial, care include scutiri de la plata unor taxe și impozite, precum și reduceri de impozite. De asemenea, acestea pot beneficia de deduceri fiscale pentru donațiile primite în scopul finanțării obiectivelor lor sociale.

Această lege a avut un impact semnificativ în dezvoltarea sectorului economiei sociale în România și a stimulat creșterea numărului de întreprinderi sociale în țară. Legislația aplicabilă în domeniul economiei sociale în România stabilește un cadru juridic pentru dezvoltarea activităților economice care au caracter social, asigurând astfel protecția și stimularea dezvoltării sectorului nonprofit și a activităților economice cu impact social.

I.3 Antreprenoriatul social în România

Geneza termenului de antreprenoriat social poate fi plasată în literatura economică în secolul al XVIII-lea, fiind menționat în Dicționarul Universal de Comerț (publicat la 1723), desemnând persoana care își asumă obligații în vederea gestionării construcției unui obiect.

Conceptul de antreprenoriat este însă relativ modern, fiind utilizat odată cu apariția mișcărilor sociale din anii 1960-1970 din Europa și puternic popularizat în anii '80. Ca și în cazul

economice sociale, există mai multe definiții ale termenului, din care rezultă 5 factori determinanți ce caracterizează antreprenoriatul social în prezent:

1. acceptarea misiunii de creare și susținere a unei valori sociale;
2. identificarea și utilizarea noilor posibilități pentru realizarea misiunii alese;
3. realizarea unui proces neîntrerupt de inovare, adaptare și instruire;
4. acțiuni hotărâte, care nu sunt limitate de resursele disponibile;
5. responsabilitatea înaltă a antreprenorului pentru rezultatele activității sale atât în fața clienților cât și în fața societății.

Antreprenorii sociali joacă rolul de agenți ai schimbării în societate, prin:

- Adoptarea unei misiuni de a crea și susține valoare socială (nu doar valoare privată) a unei afaceri;
- Consacrarea de noi oportunități sau instrumente de lucru cu valoare socială pentru a servi această misiune;
- Angajarea într-un proces de inovare, adaptare și învățare în raport cu cerințele economiei de piață;
- Anticiparea potențialelor riscuri, utilizând resursele digitale și tehnice disponibile în prezent;
- Asumarea unei responsabilități sporite față de comunitatea/persoanele pe care le deservește și pentru rezultatele realizate.

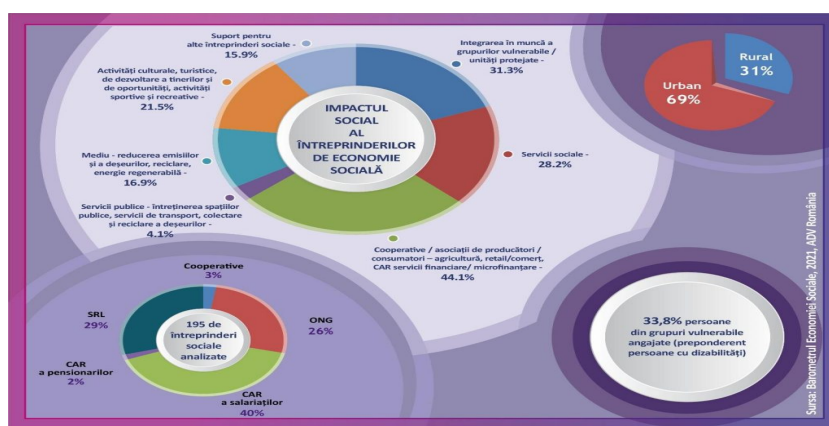
Antreprenorul, în activitatea sa lucrativă, este expus mai multor tipuri de risc: financiar, strategic, tehnologic, de piață, de conformitate, reputațional, operațional, competitiv.

Problemele societale actuale legate de mediu, de accesul la resursele naturale, de migrația forței de muncă, de accesul la educație au condus la apariția unui nou tip de antreprenoriat față de cel clasic și anume antreprenoriatul social, care presupune că pe lângă beneficiul financiar și îndeplinirea unui beneficiu social sau de mediu. Astfel că, antreprenoriatul social însumează trei tipuri de beneficii:

- Sociale – are impact pozitiv asupra unor cazuri, probleme sociale;
- Financiare – activitatea economică generează profit, urmărind atât autofinanțarea, cât și sustenabilitatea pe termen mediu și lung;

- Mediu – urmărește soluționarea sau îmbunătățirea unor probleme de protecție și conservare a mediului înconjurător.

Antreprenoriatul social în România este un sector relativ tânăr, care a fost reglementat în 2015, odată cu apariția Legii 219/2015. În perioada 2020-2021 în România, au fost înființate 2400 de întreprinderi sociale, prin finanțarea contractată de aproximativ 100 de administratori de grant prin Programul Operațional Capital Uman.

Sursa: accelerator.alaturidevoi.ro

Porivit analizei realizate de Fundația ADV România pe baza datelor publicate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) în Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale, în decembrie 2021 erau:

- 2.440 întreprinderi sociale active în România;
- 1.841 întreprinderi care au obținut atestatul de întreprindere socială în decursul anului;
- 975 – număr total de angajați;
- 223 – număr total de angajați din grupuri vulnerabile.

Primele 5 județe, după numărul de întreprinderi sociale:

Județul	Numărul întreprinderilor sociale
Alba	295
Cluj	179
Maramureș	152
Dolj	126
Prahova	120

Distribuția întreprinderilor sociale, pe regiuni de dezvoltare:

Regiunea de dezvoltare	Numărul întreprinderilor sociale
Centru	534
Sud-Muntenia	486
Nord-Vest	401
Sud-Est	387
Nord-Est	302
Sud-Vest Oltenia	291
Vest	78
București-Ilfov	6

În 2021 a fost fondat Patronatul pentru Antreprenoriat social din Romania (PASRO), având ca scop crearea unei comunități care să dezvolte activități economice cu scopul de a susține sau a promova cauze sociale și grupuri defavorizate socio-economic sau etnic.

Un proiect de succes în zona antreprenoriatului social îl reprezintă demersul întreprins de Ashoka România - cea mai mare organizație globală de promovare și susținere a antreprenoriatului inovației sociale – care a documentat *Harta Inovatorilor Sociali din România* (ediția 2022). Aceasta cuprinde numele a peste 700 de antreprenori români care generează schimbare în toate domeniile sociale.

Principalele sectoare de activitate care reprezintă factori ai schimbării sociale, în 2022

Sector de activitate	Ponderea
Educațional	30%
incluziune socială	20%
Transversal	15%
implicare civică	12%
dezvoltare socio-economică	7%
Mediu	5%

Ponderea, pe regiuni de dezvoltare, a agenților de schimbare socială

Regiunea de dezvoltare	Ponderea
București-Ilfov	45%

Nord-Vest	13%
Nord-Est	12%
Vest	9%
Centru	9%

Accreditarea juridică a organizațiilor cu impact social

Tipul organizației	Ponderea
ONG	76%
organizații publice	13%
Organizații private	9%

Exemple de bune practici în domeniul antreprenoriatului social din România:

- ✓ **Made in Roșia Montană:** o companie fondată în 2013 de către Tică Darie, care se ocupă cu producția și vânzarea de produse de lână. Toate produsele sunt realizate manual de către femeile locului.
- ✓ **Meșteshukar Butiq:** o întreprindere socială care promovează arta antică a meșteșugarilor romi prin vânzarea de produse tradiționale și bijuterii.
- ✓ **MamaPan:** oferă locuri de muncă mamelor singure sau a celor care au mai mult de doi copii în întreținere și se află în situații dificile de viață.
- ✓ **Moara de Hârtie:** este un proiect care își propune conservarea tradițiilor și meșteșugurilor din satele românești: țesut la război, prelucrarea stufului și papurei, fierărie, olărit și ceramică, lucru în lemn, bucătărie tradițională, moară pe piatră și brutărie, dar și realizarea de hârtie de mână, tipar manual și legătorie de carte.
- ✓ **Brandul Woodjoy de la Timural Group:** ajută persoanele cu dizabilități din județul Mureș să se întrețină și să-și asigure un viitor mai bun prin producția și comercializarea de jucării educative și mic mobilier din lemn. Toate produsele sunt realizate de persoane cu dizabilități.

Bibliografie capitol

Comisia Europeană (2021). *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*. Luxemburg, Uniunea Europeană

Social Economy and Inclusive Entrepreneurship.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=952&langId=en>

Unlocking the Social Economy. <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2022/sessions/unlocking-the-social-economy>

The Social Economy. <https://www.socialeconomy.eu.org/the-social-economy/>

European Economic and Social Committee (2016). *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*. Disponibil on-line: <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-875-en-n.pdf>

Comisia Europeană (2021). *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*.

Comisia Europeană (2022). *Social economy and inclusive entrepreneurship*. Disponibil on-line: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=952&langId=en>

Legea nr. 219/2015 privind economia socială

Institutul de Economie Socială (2012). *Ghidul managerului de întreprindere social: o introducere în economia socială*. Râmnicu Vâlcea: Almarom.

<https://alaturidevoi.ro/registrul-national-de-evidenta-a-intreprinderilor-sociale-date-la-zi/>

<https://academiaadv.ro/dimensiuni-ale-antreprenoriatului-social-in-romania-si-republica-moldova/>

<https://pasro.eu/despre/>

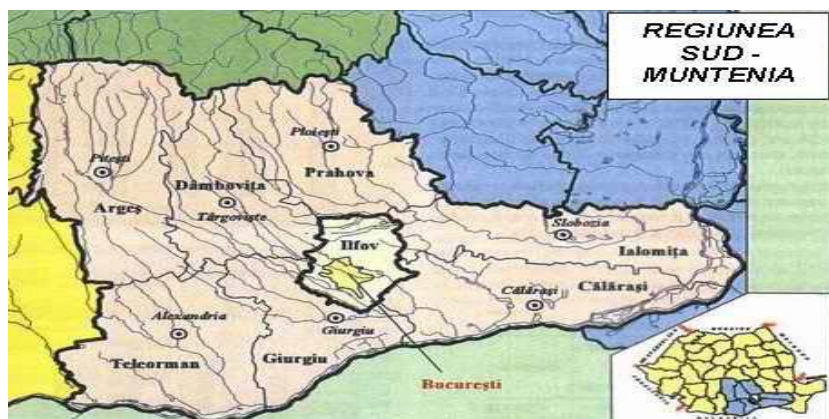
<https://www.ashoka.org/ro-ro/story/peste-700-de-antreprenori-sociali>

<https://startco.ro/blog/antreprenoriatul-social/>

II. PERSPECTIVĂ DE ANSAMBLU ASUPRA MEDIULUI SOCIO ECONOMIC DIN REGIUNILE SUD-VEST, SUD-EST ȘI SUD-MUNTENIA

II.1 Regiunea Sud-Muntenia

Delimitare și caracteristici geografice

Sursa: Atlasul României, 2006

Regiunea Sud Muntenia este situată în partea de sud-est a țării, ocupând locul al III-lea, ca mărime, din cele opt regiuni de dezvoltare din România. Are o suprafață de 34. 469 km², reprezentând 14,5% din totalul teritoriului național. Se învecinează la nord cu Regiunea Centru, la est cu Regiunea Sud-Est, la vest cu Regiunea Sud-Vest, iar la sud cu Bulgairia, limita fiind trasată de fluvial Dunărea.

Administrativ, regiunea Sud Muntenia cuprinde 7 județe - Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman, 16 municipii, 32 de orașe și 519 comune cu 2019 sate⁸. Cele mai însemnate ponderi privind suprafața ocupată aparțin județelor Argeș (19,8%), Teleorman (16,8%) și Călărași (14,8 %), iar cea mai mică este deținută de județul Giurgiu (10,2 %).

Organizarea administrativ teritorială a regiunii Sud Muntenia, la 31 decembrie 2021

⁸ Institutul Național de Statistică/Direcția regională de statistică Călărași (2022). *Profilul regiunii Sud Muntenia*. Disponibil on-line la <https://calarasi.insse.ro/wp-content/uploads/2022/08/PROFILUL-REGIUNII-SUD-MUNTENIA-EDITIE-2022.pdf>

Regiunea Sud Muntenia -județe-	Suprafața totală -km ² -	Număr municipia	Număr orașe	Număr commune	Număr Sate
	34469	16	32	519	2019
Argeș	6822	3	4	95	576
Călărași	5089	2	3	50	160
Dâmbovița	4046	2	5	82	353
Giurgiu	3545	1	2	51	167
Ialomița	4453	3	4	59	127
Prahova	4715	2	12	90	405
Teleorman	5799	3	2	92	231

Sursa: Institutul Național de Statistică, Anuarul Statistic al României 2022

O particularitate a regiunii, care determină o dinamică unică de dezvoltare socio-economică la nivel național, o constituie faptul că are în componența sa capitala și zona limitrofă acesteia. Prin urmare, regiunea București-Ilfov are un impact pozitiv major asupra dezvoltării socio-economice zonale, dar exercită și o polarizare puternică, fapt care determină un decalaj economic semnificativ. Raportat la 2021, volumul cel mai ridicat de ISD (investiții străine directe) la nivel național a fost atras de București-Ilfov, cu 62,5%, în timp ce regiunea Sud Muntenia a atras doar 6,5% din total⁹. Se semnalează astfel un grad ridicat de hipertrofiere urbană, în care diferența de resurse investiționale și umane dintre capitală și restul orașelor din regiune este foarte mare.

O altă trăsătură distinctivă a regiunii este prezența unor concentrări de așezări urbane - formațiuni de tip conurbație - care se dezvoltă independent, se învecinează și găsesc soluții comune pentru problemele legate de infrastructură cu care se confruntă. Acestea sunt stațiuni turistice, care trebuie să răspundă următoarelor provocări: trafic intens și necesitatea de a investi

⁹ Banca Națională a României (2022). *Investițiile străine directe în România în anul 2021*. p. 15

în infrastructură turistică; populație îmbătrânită și o lipsă a forței de muncă active. Valea Prahovei din județul Prahova este un astfel de exemplu, unde orașe precum Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni și Azuga alcătuiesc o zonă urbană compactă, cu o întindere de peste 110 km, care face legătura dintre zona metropolitană Ploiești (al doilea oraș ca importanță din regiunea Sud-Muntenia) și județul Brașov. În plus, culoarul Brașov-Ploiești-București este principalul coridor de dezvoltare a României, iar polii urbani așezați de-a lungul acestei axe au o populație de aprox. 3 milioane de locuitori, reprezentând 30% din populația urbană a țării¹⁰.

Un al treilea element definitoriu pentru regiune îl reprezintă existența, la limita de sud, a fluviului Dunărea. Parte componentă a Coridorului Pan - european de transport VII al Uniunii Europene, fluviul reprezintă o cale navigabilă importantă, care leagă regiunea Sud Muntenia de portul Constanța, centrele industriale din vestul Europei și portul Rotterdam. Cele cinci orașe situate în proximitatea Dunării (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași), cu potențial de dezvoltare integrată, au, de asemenea, caracteristici și nevoii comune de dezvoltare – facilități de legătură cu coridoarele de transport rutiere și feroviare, infrastructură portuară cu potențial de modernizare și exploatare ca noduri logistice principale, cât și de noi oportunități de gestionare eficientă a ariilor naturale protejate situate de-a lungul fluviului, precum și al situațiilor de urgență create de fenomene meteorologice (inundațiile).

Structura socio-demografică a populației

Însumând o populație de peste 3 milioane de locuitori (3.076.503 la 1 iulie 2022), care reprezintă 14% din ponderea națională, regiunea Sud Muntenia este a doua cea mai populată regiune a României. Evoluția demografică marchează o tendință descendentă, populația scăzând anual, iar ultima medie înregistrată (2022 comparativ cu 2021) este de scădere accentuată, cu peste 38.000 locuitori.

După mediul de rezidență, regiunea Sud-Muntenia are o pondere mai mare a locuitorilor care trăiesc în mediul rural (57,4%) față de mediul urban (42,6%), în timp ce structura populației pe sexe indică un procent al persoanelor de gen feminin de 51,2% și de 48,8% al persoanelor de gen masculin. Urmărind evoluția acestor indicatori din ultimii ani, se poate remarca un proces

¹⁰ ADR Sud-Muntenia (septembrie 2022). *Planul de dezvoltare regională 2021-2027 al Regiunii Sud Muntenia*. Disponibil on-line la : <https://www.adrmuntenia.ro/pdr-20212027/static/1315>

de dezurbanizare la nivel regional¹¹, ca efect al existenței unui puternic pol migratoriu către orașe mai mari, cu potențial economic sporit.

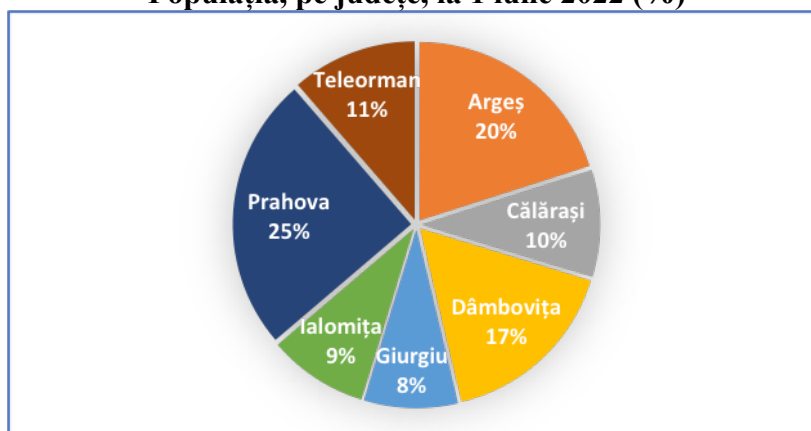
Evoluția populației Regiunii Sud-Muntenia, la data de 1 iulie 2022

Regiunea/ județul	Număr de locuitori		Mediul de rezidență		Sexe	
	1 iulie 2022	1 iulie 2021	Urban	Rural	Feminin	Masculin
Regiunea Sud- Muntenia	3.076.503	3.115.086	1.310.541	1.765.962	1.576.269	1.500.234
Argeș	617.125	623.472	301.357	315.768	318.152	298.973
Călărași	297.537	301.655	118.429	179.108	151.623	145.914
Dâmbovița	508.301	512.740	160.246	348.055	259.699	248.602
Giurgiu	260.867	264.437	84.539	176.328	132.661	128.206
Ialomița	277.535	281.000	132.410	145.125	141.348	136.187
Prahova	765.907	775.278	385.729	353.797	395.473	370.434
Teleorman	349.231	356.504	127.831	221.400	177.313	171.918

Sursa: Institutul Național de Statistică. Anuarul statistic al României 2022 (insse.ro)

O succintă analiză a distribuției populației regiunii indică faptul că, la mijlocul anului 2022, 25% din locuitori trăiau în județul Prahova, în vreme ce, la polul opus, în județele Giurgiu și Ialomița, își au reședința 8% și respectiv 9% dintre aceștia.

Populația, pe județe, la 1 iulie 2022 (%)

Sursa: Calcule proprii autorilor, Baza de date TEMPO, 2022

¹¹ Ibidem

De altfel, județul Prahova înregistrează și cel mai însemnat grad de urbanizare, cu un procent de 50,3%, urmat de Argeș (48,3%), Ialomița (42,7%), Călărași (39,7%), Teleorman (36,6%), Giurgiu (32,4%) și Dâmbovița (31,5%). Județele cu o rată scăzută a urbanizării au în componența lor o rețea de așezări urbane de dimensiuni mici și medii (sub 100.000 locuitori), care nu pot reprezenta centre de polarizare pentru ariile rurale extinse.

În schimb, județele Prahova și Argeș dispun de influența a doi poli urbani de dezvoltare bine reprezentați (Ploiești și Pitești). Astfel, cele două centre de polarizare: municipiul Ploiești - pol de creștere și municipiul Pitești - pol de dezvoltare urbană, au putut beneficia, cu prioritate, de investiții din programele cu finanțare comunitară și națională. Prin intermediul Programului Operațional Regional 2007-2013, finanțarea polilor de creștere, a polilor de dezvoltare urbană și a altor centre urbane, a urmărit creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în orașe „prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului”¹². Cu toate acestea, în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, politica polilor de creștere nu a mai reprezentat o prioritate, iar inițiativele investiționale au fost abandonate.

Forța de muncă

Populația activă a Regiunii Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2021, era 981,4 mii persoane, reprezentând 12,5% din populația civilă activă a României (7835,6 mii). Se remarcă o tendință de scădere față de anul precedent (1144,5 mii persoane în 2020).

La 31 decembrie 2021, rata de activitate a resurselor de muncă, la nivelul regiunii Sud-Muntenia a fost de 55,4%, iar rata de ocupare a resurselor de muncă a fost de 53,4%. Populația ocupată civilă a consemnat o tendință descendentă, însumând 945 mii persoane la sfârșitul anului 2021 față de 2020 (când a fost de 1100,1 mii persoane).

Numărul total al șomerilor înregistrați la finele anului 2021 în regiunea Sud Muntenia a fost 36 360 persoane, în scădere față de anul anterior (44 313 persoane), reprezentând 15,5% din numărul șomerilor înregistrați la nivel național.

¹² Ghidul solicitantului. Axa 1. Domeniul de intervenție: 1.1. Planuri integrate de dezvoltare urbană. Disponibil on-line: <https://2007-2013.adrmuntenia.ro/s3/axa-1/>

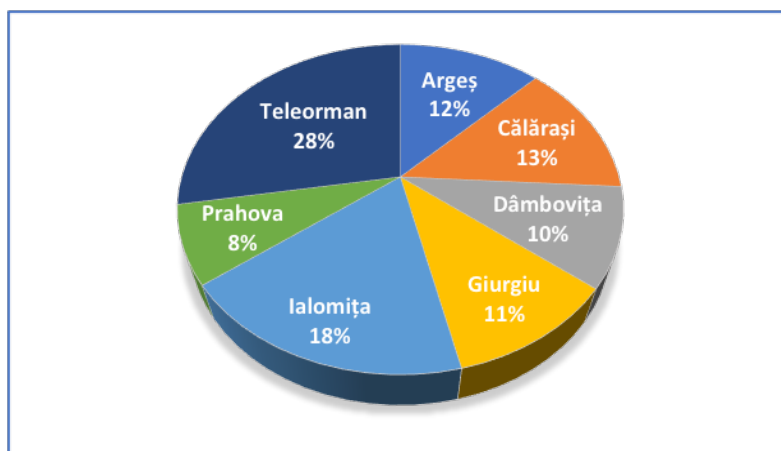
Indicatori de ocupare și șomaj, la sfârșitul anului 2021

Regiunea/ județul	Populația activă civilă (mii persoane)	Populația ocupată civilă (mii persoane)	Șomeri înregistrați (nr. persoane)
Regiunea Sud- Muntenia	981.4	945	36360
Argeș	226.9	218.6	8254
Călărași	73.3	70.5	2843
Dâmbovița	164.4	159.8	4613
Giurgiu	64.5	62.5	1979
Ialomița	78	73.9	4116
Prahova	265.8	259.9	5915
Teleorman	108	99.8	8640

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Rata șomajului, calculată în raport cu populația activă civilă a fost de 3,7% în 2021. La nivelul regiunii, județele cu cel mai ridicat procentaj al ratei șomajului a fost înregistrat în Teleorman (28%), iar cea mai scăzută pondere a acestui indicator a fost în Prahova.

Grafic nr. 2: rata șomajului, la sfârșitul anului 2021

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Numărul mediu al salariaților pe regiune în 2021 a fost de 619.807 persoane, cu 1,1 % mai mic comparativ cu anul precedent (610894 persoane). În profil regional, angajații din economie din Sud-Muntenia reprezintă 11,2% din ponderea națională. Efectivul salariaților a raportat creșteri față de anul precedent, cu 8,9 mii persoane.

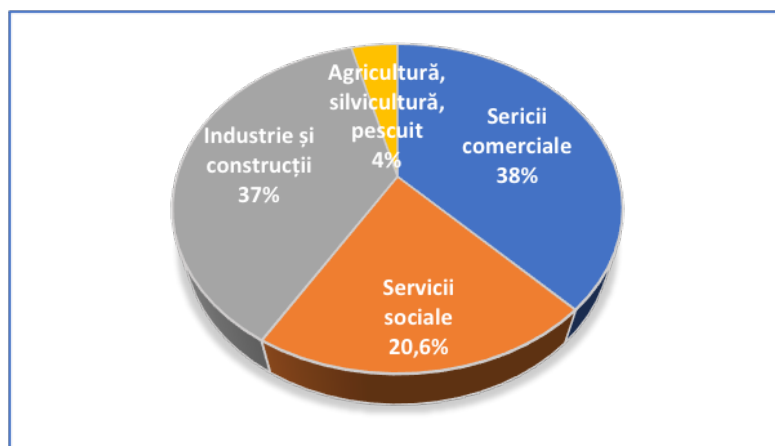
Structura numărului mediu al salariaților raportat la 2021

Regiunea/județul	Total	Agricultură	Industrie	Construcții	Servicii
Sud-Muntenia	619807	24759	189179	44499	35708
Argeș	156271	2815	60337	11735	7002
Călărași	46684	4833	10960	4479	1652
Dâmbovița	90328	2179	27265	4468	6748
Giurgiu	37048	2431	6205	2953	2314
Ialomița	48104	5167	9286	4492	3097
Prahova	185415	3187	63722	12409	10283
Teleorman	55957	4147	11404	3963	4612

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Ponderea salariaților, în funcție de domeniul de activitate reflectă o distribuție similară a angajaților din sectorul industriei și construcțiilor și cel al serviciilor comerciale, în timp ce sectorul agricol determină o reprezentare mult mai mică, de 4%.

Distribuția efectivului salariaților, pe sectoare economice de activitate, la sfârșitul anului 2021

Sursa: Calculele autorilor folosind Baza de date TEMPO, 2022

Structura economică

Cele șapte județe din cadrul regiunii formează două categorii diferite de agregate ale activității economice. Astfel că Argeș, Dâmbovița și Prahova sunt propagate de producția din sectorul industrial, care depășește media națională, iar celelalte patru județe - Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman au tradiție în producția agroalimentară.

Condițiile naturale sunt prielnice practicării pe scară largă a agriculturii. Producția agricolă vegetală la cereale boabe este de 6.603.867 tone, echivalentul a 23,7% din producția națională (27.791.258), la sfârșitul anului 2021. Producția agricolă animală (totalul efectivelor de animale) este de 19.224.073 și reprezintă 20,41% din producția națională (94.174.781 animale), la 1 decembrie 2021.

Produsul intern brut realizat la nivel regional în 2020 a fost de 121.185,1 milioane lei și reprezintă 11,4% din PIB-ul național. Împreună cu cele 75.785 unități locale active au obținut 11,3% din cifra de afaceri de la nivel național.

Principalele sectoare care au contribuit la valoarea adăugată brută, în 2020 (milioane lei)

Regiunea/ județul	Total	Agricultură	Industrie	Construcții	Comerț cu amănuntul	Servi cii
Sud- Muntenia	109511,9	7947,8	34245,7	6897,7	20789,3	6515, 7
Argeș	25971,8	898,4	9130,7	1805,2	5212,8	1817, 3
Călărași	8397,2	1419,7	1750,4	377,0	1227,1	328,2
Dâmbovița	16712,4	1162,5	5326,0	544,1	4156,2	835,1

Giurgiu	6184,1	901,6	831,8	677,6	1043,3	279,0
Ialomița	9401,3	1232,6	1641,3	531,0	689,7	369,6
Prahova	33232,6	1054,5	13224,0	2596,0	5647,5	2357,7
Teleorman	9612,5	1278,5	2341,5	366,8	1812,7	528,8

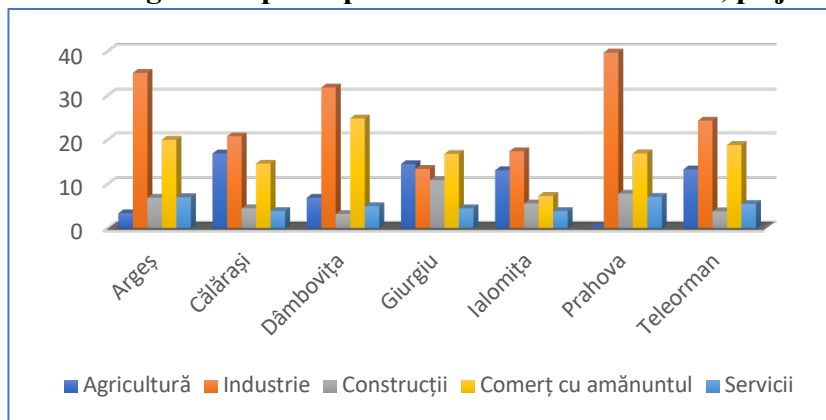
Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Principalele sectoare care au contribuit, în anul 2020, la formarea PIB regional în Sud Muntenia au fost:

- Industria - cu o pondere de 32,27% față de PIB regional;
- Agricultură și pescuitul – cu o pondere de 7,25% în raport cu PIB regional înregistrat în același an, și în creștere față de anul precedent.
- Comerțul cu amănuntul a realizat 18,98% din totalul regional
- Construcțiile reprezintă 6,29% din PIB regional
- Servicii sunt în proporție de 5,94%.

Dintre județe, cea mai mare contribuție a realizat-o Prahova (30,34%), urmată de Argeș (23,71%), în vreme ce contribuțiile cele mai reduse au aparținut județelor Giurgiu (5,64%) și Călărași (7,66%). Acest fapt confirmă decalajul dintre performanța economică a județelor din nordul regiunii, care au o producție industrială marcantă, comparativ cu zona de sud a regiunii, unde agricultura este mai preponderentă.

Ponderea în PIB regional a principalilor indicatori economici, pe județe în 2020

Sursa: Calculele autorilor după baza de date Tempo INS

II. 2 Regiunea Sud-Est

Delimitări și caracteristici geografice

Sursa: Atlasul României, 2006

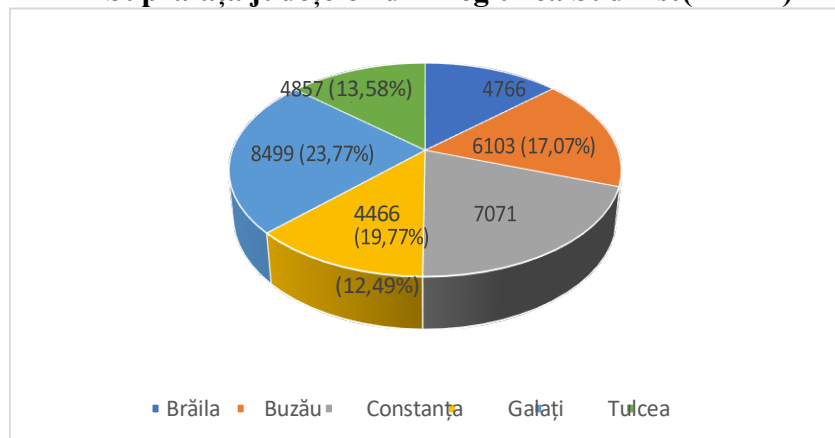
Din perspectivă teritorială, Regiunea Sud-Est se plasează pe poziția a doua ca mărime la nivel național, acoperind o suprafață de 35.762 km², ceea ce reprezintă 15% din suprafața totală a țării. Regiunea Sud-Est este situată în partea de sud-est a României și se învecinează la nord cu Regiunea Nord-Est, la vest cu Regiunea Centru, la sud-vest cu Regiunea Sud-Muntenia și Regiunea București- Ilfov, la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre.

Regiunea Sud-Est aparține provinciei fizico-geografice a Europei răsăritene, subprovincia ponto- danubiană și are granițe naturale formate din râul Prut, fluviul Dunărea precum și Marea Neagră. Regiunea este reprezentată de un mozaic de forme de relief precum: Lunca Dunării, Câmpia Bărăganului în centru și Câmpia Covurlui în nord, Podișul Dobrogea în est și sud, Munții Măcinului și o parte a Carpaților de Curbură și a Subcarpaților de Curbură în partea de nord-vest. De asemenea, Regiunea Sud-Est cuprinde Delta Dunării (fiind străbătută de fluviul Dunărea) și este mărginită la est de litoralul românesc al Mării Negre, pe o lungime de 245 km.

Regiunea Sud-Est este compusă din 6 județe (Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea) a căror distribuție teritorială este evidențiată în figura de mai jos. Realizând o ierarhie din perspectiva mărimii, se observă că județul Tulcea ocupă cea mai mare suprafață din regiune (8.499 km²), urmat de Constanța (7.071 km²) și Buzău (6.103 km²). La polul opus, județele cu

cele mai restrânse suprafețe sunt Vrancea (4.857 km²), Brăila (4.766 km²) și Galați (4.466 km²).

Suprafața județelor din Regiunea Sud-Est (în km²)

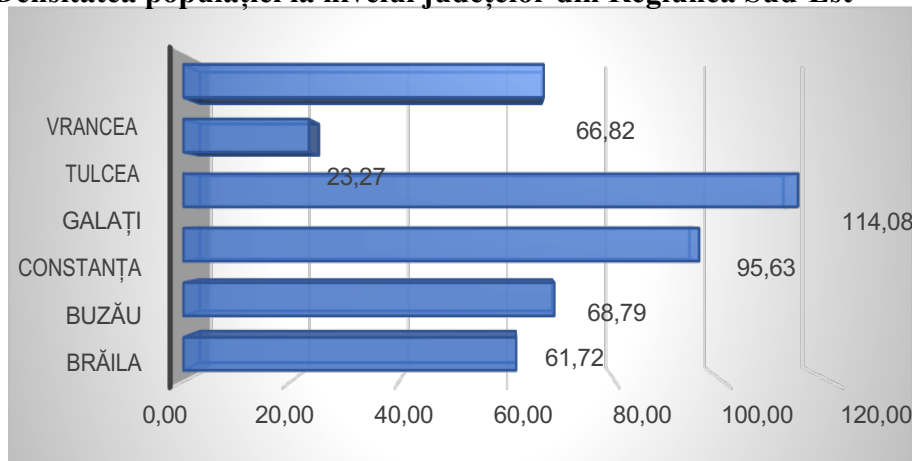

Sursa: INS, Baza de date TEMPO, 2022

Structura socio-demografică a populației

La 1 ianuarie 2022, în Regiunea Sud-Est se înregistra o populație de 2.421.957 persoane, însemnând 12,4% din populația totală a țării, cu o densitate de 67,72 locuitori/km², la un ecart de 14,20 locuitori/km² comparativ cu media națională. Aprofundând analiza la nivel județean se remarcă faptul că indicatorul privind densitatea populației prezintă cea mai ridicată valoare în județul Galați (114,08 locuitori/km²), iar cea mai scăzută în județul Tulcea (23,27 locuitori/km²). Densitatea redusă a populației din județul Tulcea poate fi pusă pe seama contribuției mai multor factori de influență, dintre care cei mai importanți se referă la: condițiile de locuire impuse de mediul natural și formele predominante de relief (din suprafața totală a județului, 40,54%, respectiv 3.446 km², este ocupată de suprafața umedă constituită din Delta Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoe), fenomenul accentuat de îmbătrânire a populației, oportunitățile oferite de piața muncii, migrația populației.

Densitatea populației la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est

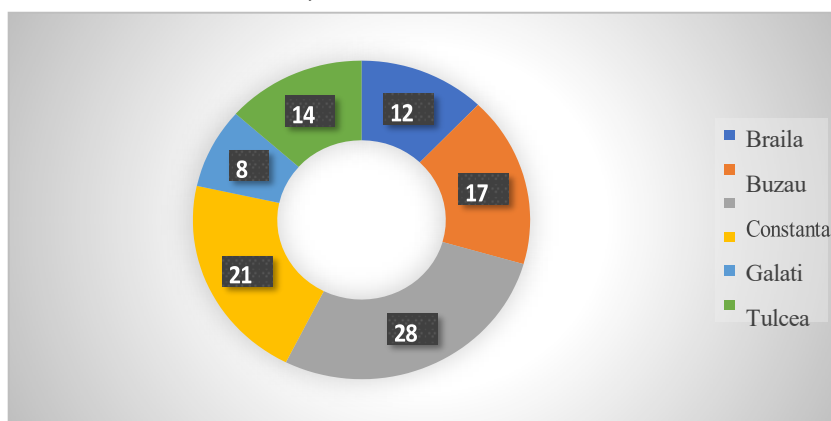

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

În intervalul temporal 2012-2022, populația totală a Regiunii Sud-Est a înregistrat un trend descendent, scăzând cu 4,6%, de la 2.538.949 locuitori în anul 2012 la 2.421.957 locuitori în anul 2022. Dinamica negativă a populației din regiune coincide cu trendul identificat la nivel național și este generată de un cumul de factori precum scăderea ratei natalității, creșterea a ratei deceselor, accentuarea fenomenului de migrație, condiții economice nefavorabile etc.

Distribuția populației pe județe, în ultimul an de referință, evidențiază o concentrare a numărului de locuitori rezidenți în județele Constanța (676.215 persoane, 28% din totalul regiunii) și Galați (509.471 persoane, respectiv 21% din totalul regiunii).

Populația rezidentă la 1 ianuarie 2022, pe județe

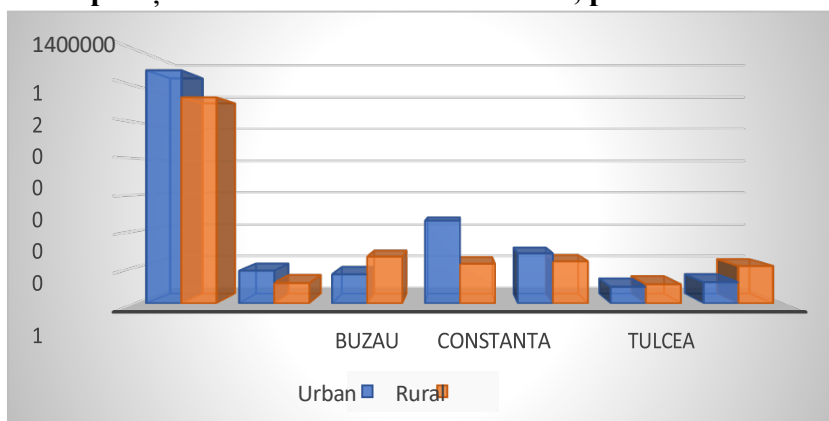

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Pe județe, cele mai importante scăderi ale populației totale, în perioada 2012-2022, s-au înregistrat în județele Brăila (-7,98%), Tulcea (-6,72%) și Buzău (-0,65%).

Analizând distribuția pe cele două medii de rezidență (urban/rural) se observă că, în anul 2022, populația urbană ocupa o pondere majoritară, reprezentând 53,07% din populația regiunii. Situația pe județe evidențiază diferențe notabile: pe de o parte, județe cu populație rezidentă preponderent urbană, precum Brăila, Constanța și Galați, iar pe de altă parte, județe a căror populație este concentrată cu precădere în mediul rural, cum sunt Buzău, Tulcea, Vrancea. Județul Constanța se distinge cu o pondere de 67,59% a populației urbane, valoare ușor mai ridicată decât media națională sau regională, la cealaltă extremă aflându-se județul Vrancea cu o pondere a populației urbane de numai 36,21%.

Populația rezidentă la 1 ianuarie 2022, pe medii de rezidență

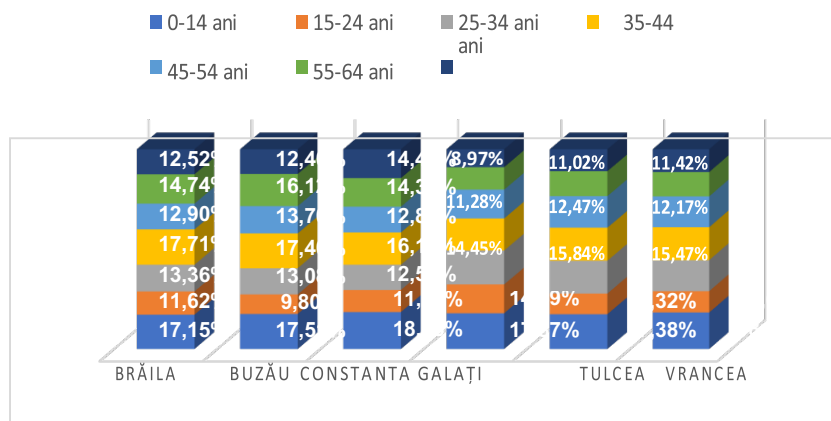

Sursa: INS, Baza de date TEMPO, 2022

Analizând structura populației din Regiunea Sud-Est, pe grupe de vârstă, în intervalul 2012-2022, se remarcă existența unei distribuții similare cu cea înregistrată la nivel național, precum și o accentuare a tendinței de îmbătrânire a populației prin scăderea ponderii grupelor de vârstă sub 35 ani. Mai exact, în perioada de referință, ponderea tinerilor cu vârste de până la 35 de ani a scăzut de la 44,25% în anul 2012 la 42,33% în anul 2022 (în termeni absoluți reprezentând o diferență de - 94.156 persoane).

Structura populației pe județele din cadrul regiunii relevă o serie de diferențe. De exemplu, între județele Galați și Buzău, pentru grupa de vârstă 15-24 ani există un ecart de 4,6%, în vreme ce la grupa de vârstă 25-34 ani diferența este de 3,92%. Județele cu cel mai mare procentaj de tineri sunt Galați (49,26%) și Tulcea (44,14%), la polul opus aflându-se județele Constanța, Buzău, Brăila, unde ponderea persoanelor cu vârste de peste 65 ani depășește media regională.

Populația rezidentă la 1 ianuarie 2022, pe grupe de vârstă

Structura economică

Structura economică a acestei regiuni este caracterizată de o economie diversificată, care se bazează pe mai multe sectoare:

- **Industria** - Industria este un sector important al economiei regiunii Sud-Est, reprezentând o proporție semnificativă din PIB-ul regiunii. Industria din această regiune se concentrează în principal pe prelucrarea materiilor prime, inclusiv pe industria alimentară, industria textilă și a confecțiilor, industria de mobilă și industria de construcții navale.
- **Agricultura** - Regiunea Sud-Est are o economie agricolă importantă, fiind o zonă cu soluri fertile și condiții climatice favorabile. Principalele culturi agricole sunt cerealele, legumele, fructele și pomicultura.
- **Turismul** - Regiunea Sud-Est are un potențial turistic ridicat, cu stațiuni de pe litoralul Mării Negre, cu zonele de deltă și cu unele dintre cele mai importante obiective turistice ale țării, cum ar fi Cetatea Histria, Muzeul de Istorie Naturală din Tulcea, Mănăstirea Căldărușani și Cetatea Rupestră de la Cetățuia.
- **Transportul** - Regiunea Sud-Est este situată la intersecția a două coridoare de transport importante: coridorul paneuropean de transport IV și coridorul paneuropean de transport IX. Porturile maritime din Constanța și Galați joacă un rol important în comerțul exterior al țării, iar rețelele de căi ferate și de drumuri sunt bine dezvoltate.

Indicatorul tradițional utilizat pentru compararea regiunilor din punct de vedere al nivelului și de dezvoltare este produsul intern brut. Analizând datele Eurostat disponibile pentru

anul 2021, se constată că Regiunea de Dezvoltare Sud-Est înregistra o valoare a produsului intern brut de 8.100 euro/capita, cu 19% mai redus față de de media națională, respectiv cu 72,26% mai mic față de media UE 27.

Realizând o analiză comparativă între regiuni, se observă existența unor disparități însemnate. Regiunea Sud-Est se plasează pe locul al patrulea în ceea ce privește PIB-ul/locuitor, nivelul înregistrat în anul 2021 fiind de 2,72 ori mai mic decât valoarea aceluiași indicator în Regiunea București-Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele opt regiuni ale țării.

II.3 Regiunea Sud-Vest Oltenia

Delimitare și caracteristici geografice

Sursa: Atlasul României, 2006

Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia este una din cele 8 regiuni statistice de dezvoltare ale României, fiind compusă din județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea.

Distribuția teritorială a acestei regiuni însumează 29212 km², respectiv 10.4% din suprafața țării. Cuprinde următoare județe:

- Dolj – 7414 km² având în componență orașele Băilești, Craiova, Segarcea, Bechet, Dăbuleni, Calafat, Filiași.
- Gorj – 5602 km² având în componență orașele Bumbești-Jiu, Rovinari, Ticleni, Motru, Târgu Cărbunești, Tismana, Novaci, Târgu Jiu, Turceni.
- Mehedinți- 4933 km² având în componență orașele : Baia de Aramă, Strehaia, Drobeta-Turnu Severin, Vânju Mare, Orșova.

- Olt – 5498 km² având în componență orașele : Balș, Drăgănești-Olt, Scornicești, Caracal, Piatra Olt, Slatina, Corabia, Potcoava.
- Vâlcea – 5765 km² având în componență orașele: Băbeni, Bălcești, Călimănești, Ocnele Mari, Băile Govora, Berbești, Drăgășani, Râmnicu Vâlcea, Băile Olănești, Brezoi, Horezu.

Structura socio-demografică a populației

În determinarea potențialului demoeconomic al zonei de dezvoltare regionale populația și resursele umane reprezintă cel mai important factor.

La nivelul anului 2022 (iulie) populația regiunii era de 2.092.212 locuitori, având următoarele caracteristici:

Evoluția populației Regiunii Sud-Vest Oltenia, la data de 1 iulie 2022

Regiunea	Număr de locuitori		Mediul de rezidență		Sexe	
	1 iulie 2022	1 iulie 2021	Urban	Rural	Feminin	Masculin
Regiunea Sud Vest Oltenia	2.092.212	2.117.560	1.041.189	1.051.023	1.067.533	1.024.679
Dolj	673.081	680.153	368.412	304.669	347.822	325.259
Gorj	345.835	350.220	167.400	178.435	174.644	171.191
Mehedinți	269.195	273.208	135.499	133.696	136.694	132.501
Olt	416.627	423.099	183.532	233.095	210.790	205.837
Vâlcea	387.474	390.880	186.346	201.128	197.583	189.891

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Tendința de scădere a numărului populației de la nivel național se regăsește și la nivel regional.

La nivelul anului 2012, populația regiunii era distribuită astfel: Dolj 713.129 locuitori, Gorj 374.271 locuitori, Mehedinți 294.913 locuitori, Olt 465.633 locuitori, Vâlcea 409.329 locuitori. Se poate observa că, într-un interval de 10 ani, populația a scăzut, la nivelul regiunii, cu 165.063 locuitori respectiv cu un procent de 7.3% .

Din punct de vedere al mediului de rezidență, situația se menține aceeași , chiar și la o distanță de 10 ani, astfel încât , atât în iulie 2012, cât și în iulie 2022, 49.7% din populația regiunii este rezidentă în mediu urban și 50.3% este rezidentă în mediu rural.

În ceea ce privește distribuția pe sexe, la nivel de regiune, situația este echilibrată, astfel că la nivelul anului 2022 se regăsește un procent al persoanelor de sex feminin de 49.1 % și de 50.9% al persoanelor de sex masculin. Situația este similară cu cea a anului 2012.

Procesul de îmbătrânire al populației de la nivel național se manifestă și la nivel regional , astfel dacă în iulie 2012 populația cu vârstă cuprinsă între 0-59 ani reprezenta 78.1% din totalul populației și populația cu vârstă peste 60 ani reprezenta 21.9% din totalul populației , în iulie 2022 populația cu vârstă cuprinsă în intervalul 0-59 ani reprezenta 74.6% din totalul populației și populația cu vârstă peste 60 ani reprezenta 25.4% din totalul populației .

Forța de muncă

Numarul mediu al salariaților la nivel de regiune în 2021 a fost de 402.506 persoane reprezentând 7.9% din numărul salariaților de la nivel național. Comparativ cu anul anterior, când au fost înregistrați 396.215 salariați numărul acestora înregistrat o ușoară creștere.

Structura numărului mediu al salariaților raportat la 2021

Regiunea/județul	Total	Agricultură	Industrie	Construcții	Servicii
Sud-Vest Oltenia	402.506	11.430	111.868	35.323	20.460
Dolj	133.135	3.431	32.338	8.609	7.748
Gorj	73.771	1.687	22.549	6.121	5.064
Vâlcea	44.306	1.398	11.932	5.560	1.573
Olt	71.163	2.707	23.459	7.604	3.293
Mehedinți	80.131	2.207	21.590	7.429	2.782

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Numărul total al șomerilor la sfârșitul lunii decembrie 2021 a fost de 37.800 persoane, cu 8.023 persoane mai puțin (17,5%) față de luna corespunzătoare din anul precedent (45.823 persoane). Din totalul șomerilor înregistrați în luna decembrie 2021 femeile reprezentau 44,2%, iar bărbații 55,8%.

Indicatori de ocupare și șomaj, în decembrie 2021

Regiunea/ Județul	Populația activă civilă (mii persoane)	Populația ocupată civilă (mii persoane)	Șomeri înregistrați (nr. persoane)
Regiunea Sud- Vest Oltenia	695.5	657.6	37.800
Dolj	225	209.6	15.375

Olt	119.5	115.2	4.295
Vâlcea	82.6	76.9	5.641
Gorj	129.4	121.7	7.659
Mehedinți	139	134.2	4.830

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

În toate cele 5 județe componente ale regiunii, numărul persoanelor șomere de sex masculin a fost mai mare decât al celor de sex feminin. Astfel, la sfârșitul lunii decembrie 2021, ponderile pe județe ale persoanelor de sex masculin au fost următoarele: 57,5 % în Dolj, 52,5% în Gorj, 57,8% în Mehedinți, 56% în Olt și 50,9% în Vâlcea. Pe județele componente regiunii de dezvoltare Sud-Vest Oltenia, la sfârșitul lunii decembrie 2021, județul Dolj deținea ponderea cea mai mare a șomerilor (40,7%), iar cea mai mică pondere a deținut-o județul Olt (11,4%).

Structura economică

Regiunea Sud-Vest Oltenia este caracterizată de o calitate deosebită a solului, de o rețea bogată de ape de suprafață și de o suprafață mare agricolă, de păduri, pășuni și fânețe naturale.

La nivelul anului 2021, suprafața cultivată a fost de 1.133.178 ha, reprezentând 13.7 % din suprafața cultivată la nivel național. Valoarea producției ramurii agricole la nivel de regiune, în 2021 a fost de 12.720.499 mii lei reprezentând 12.24% din producția totală. Situația pe sectoare de producție reflectă următoarea dinamică : 9.623.001 mii lei – sectorul vegetal, 3.002.838 mii lei - sectorul animal și 94.660 mii lei, valoarea serviciilor agricole.

Produsul intern brut regional, realizat în Regiunea Sud-Vest Oltenia, la nivelul anului 2020, a fost de 80998.1 milioane lei, reprezentând 7.59% din valoarea la nivel național, procentul păstrându-se asemănător pe perioada ultimilor 5 ani.

Indicatori economici (milioane lei)

Indicator	2016	2017	2018	2019	2020
Valoarea adăugată brută regională - total	673343	7703668	867424.4	962376.7	967600
Valoarea adăugată brută regională	48866.6	57569.4	66908.6	74256.6	73463.5
Produsul intern brut regional-total	752094.6	851619.7	959058.6	1063794.6	1066780.5

Produsul intern brut regional	54560.1	63623.4	73973.1	82077	80998.1
-------------------------------	---------	---------	---------	-------	---------

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza de date TEMPO, 2022

Cifra de afaceri din unitățile locale active în anul 2021, realizată din industrie, construcții, comerț și alte servicii a fost de 113.434 mii lei și reprezintă 5.72 % din cifra de afaceri realizată la nivel național. La această cifră de afaceri contribuția pe județe a fost următoarea: Dolj 50.756 mii lei, Gorj 12.813 mii lei, Mehedinți 9.037 mii lei, Olt 21.669 mii lei și Vâlcea 19.159 mii lei.

Bibliografie

Institutul Național de Statistică (2023). Anuarul Statistic al României 2022. Dinsponibil on-line: www.insse.ro

Institutul Național de Statistică (2023). Baza de date TEMPO Online

Institutul Național de Statistică. Direcția Regională Călărași (2022). Pțrofilul Regiunii Sud Muntenia

III. ANALIZA ENTITĂȚILOR DE ECONOMIE SOCIALĂ DIN REGIUNILE SUD-MUNTENIA SUD-VEST, SUD-EST OLTENIA

III.1 Date generale privind antreprenoriatul social

Antreprenoriatul social reprezintă acel domeniu de activitate care utilizează instrumentele și procesele specifice organizațiilor/întreprinderilor economice de producție, al căror scop este de a îndeplini o misiune socială.

Antreprenorii sociali aplică un model de afaceri adaptat economiei de piață și orientat către obținerea de profit, dar care are impact direct și semnificativ asupra comunității pe care o deservește.

Misiunea socială reprezintă astfel obiectivul organizațional cheie, care se distinge prin valoarea adăugată a utilizării profitului pentru a maximiza beneficiile sociale, comunitare și de protecție a mediului.

La nivel european, EMES¹³ (European Research Network) a inițiat prima abordare teoretică și empirică de definire și analiză a domeniului de activitate al întreprinderii sociale.

Au fost identificate trei dimensiuni ale acesteia:

1. Antreprenorială, cu următoarele componente:
 - ✓ activitate continuă de producere și/sau vânzare de bunuri și/sau servicii,
 - ✓ un nivel semnificativ de risc economic,
 - ✓ un quantum minim de remunerare pentru munca efectuată.
2. Socială, cu următoarele componente:
 - ✓ Un scop explicit de a aduce beneficia comunității,
 - ✓ Inițiativă lansată de un grup de persoane sau organizații civile,
 - ✓ Distribuție limitată a profitului.
3. Guvernată participativă, cu următoarele componente:
 - ✓ Un grad ridicat de autonomie,
 - ✓ Putere de decizie care nu se bazează pe proprietatea asupra capitalului,

¹³ Reprezintă acronimul pentru *Emergence de Entreprises Sociales en Europe*

- ✓ Caracterul participative al diferitelor părți implicate asupra procesului decizional.

Tipologia întreprinderilor sociale este variată. În România cuprinde următoarele forme de funcționare:

- ◆ Organizații antreprenoriale non-profi (asociații și fundații);
- ◆ Cooperative;
- ◆ Asociații de ajutor reciproc;
- ◆ Întreprinderi sociale de integrare profesională (cu cele două modele – ateliere protejate și întreprinderi de inserție socială).

Întreprinderile sociale de integrare profesională sunt utilizate ca instrumente active de inserție pe piața muncii a persoanelor care fac parte din categorii vulnerabile.

Întreprinderile de inserție socială sunt certificate printr-o marcă socială și îndeplinesc câteva criterii specifice, conform legislației în vigoare (Legea 210/2015) – cel puțin 30% dintre angajați să fie din grupuri vulnerabile, iar timpul de lucru cumulat să fie cel puțin 30% din timpul total de muncă al acestora. De asemenea, politica de incluziune socială tranșează clar din obiectivul organizației: combaterea excluziunii, a discriminării și a șomajului, prin inserție socio-profesională.

Numărul întreprinderilor sociale din Regiunea Sud-Muntenia, în februarie 2023

Regiunea /județul	Numărul întreprinderilor sociale
Sud - Muntenia	557
Argeș	123
Călărași	38
Dâmbovița	113
Ialomița	30
Giurgiu	90
Prahova	131
Teleorman	32

Sursa: ANOFM, Registrul Unic de Evidență al Întreprinderilor, 2023

Numărul întreprinderilor sociale din Regiunea Sud-Est, în februarie 2023

Regiunea /județul	Numărul întreprinderilor sociale
Sud - Muntenia	401
Brăila	57

Buzău	90
Constanța	99
Galați	46
Tulcea	56
Vrancea	53

Sursa: ANOFM, Registrul Unic de Evidență al Întreprinderilor, 2023

Numărul întreprinderilor sociale din Regiunea Sud-Vest Muntenia, în februarie 2023

Regiunea/județul	Numărul întreprinderilor sociale
Sud-Vest Oltenia	327
Dolj	139
Gorj	57
Mehedinți	32
Olt	28
Vâlcea	71

Sursa: ANOFM, Registrul Unic de Evidență al Întreprinderilor, 2023

Bibliografie:

Lambriu, Mihaela. Tipologia întreprinderilor sociale în România. În: Economie Socială, nr. 1/2021. p. 32-45

DeFourmy, Jaques; Nyssens, Marthe (2012). *The EMES approach of social enterprise in a comparative perspective*. WP no. 12/03. Disponibil on-line:

https://emes.net/content/uploads/publications/EMES-WP-12-03_Defourmy-Nyssens.pdf

European Commission. Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs.

https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/social-enterprises_en

ANOFM. Registrul Unic de Evidență al Întreprinderilor. Disponibil la:

<https://www.anofm.ro/index.html?agentie=&categ=9&subcateg=1&idpostare=21973>

III.2 BAROMETRUL ÎNTREPRINDERILOR SOCIALE ÎNFIINȚATE ÎN CADRUL PROIECTULUI SEED

III.2.1 Regiunea Sud-Muntenia

La nivel național, în martie 2022 erau atestate 2597 de întreprinderi sociale. Această cifră certifică o dinamică ascendentă comparativ cu anul precedent, când numărul acestora a cuantificat o creștere cu 2514 entități, înregistrate în 2021¹⁴. În Regiunea Sud-Muntenia au fost înregistrate 557 de IS la finalul anului 2022, în creștere față de anul anterior, când au fost atestate 486. Se remarcă astfel un impact pozitiv major al implementării programelor cu fonduri europene, Program Operațional Capital Uman 2014-2020.

Ilustrativ, în acest sens, este și exemplul întreprinderilor sociale implementate prin programul SEED, al căror beneficiari se regăsesc în tabelul următor.

Întreprinderi sociale înființate în regiunea de dezvoltare Sud Muntenia, în cadrul proiectului SEED*

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Anul înființării
1	BETON CONSTRUCT SOCIAL S.R.L.	2021
2	MIRUNEDY S.R.L.	2021
3	BUCĂTĂRIA TUTUROR S.R.L.	2021
4	HELP FOR EDUCATION S.R.L.	2021
5	ECONOMICO SOCIAL S.R.L.	2021
6	MASTERFRUCT S.R.L.	2021
7	S.C. CHOOZFIT S.R.L.	2021

* Program POCU 2014-2020.

■ Forma juridică de atestare a întreprinderilor sociale

¹⁴ Barometrul Economiei Sociale din România (2022). <https://alaturidevoi.ro/economie-sociala/barometrul-economiei-sociale-din-romania-teme-speciale-2022/>

Întreprinderile sociale înființate îmbracă, în unanimitate, aceeași formă juridică – **societate comercială atestată ca întreprindere socială**, desfășurând activități economice sustenabile, dar având ca obiectiv și reconversia profitului în acțiuni sociale, la nivelul comunității locale.

În privința acționariatului, majoritatea întreprinderilor sociale înființate au acționariat unic, doar două dintre acestea având acționariat colectiv, după cum se poate observa din tabelul următor.

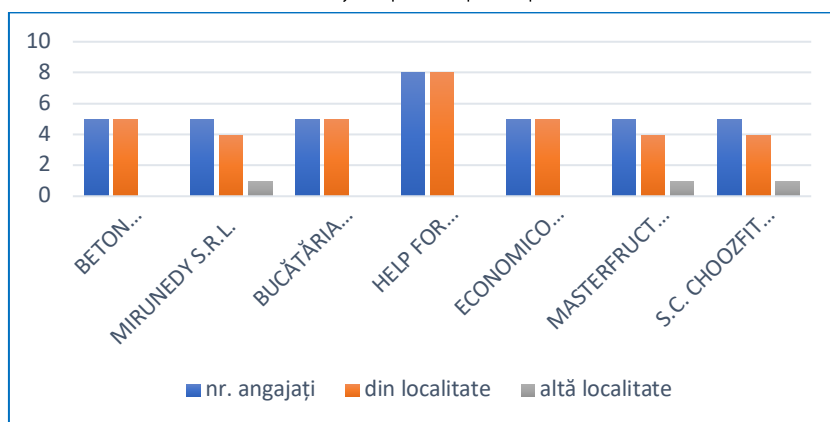
Structura acționariatului întreprinderilor sociale înființate prin SEED

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Acționariat
1	BETON CONSTRUCT SOCIAL S.R.L.	acționariat unic
2	MIRUNEDY S.R.L.	acționariat unic
3	BUCĂTĂRIA TUTUROR S.R.L.	acționariat colectiv
4	HELP FOR EDUCATION S.R.L.	acționariat colectiv
5	ECONOMICO SOCIAL S.R.L.	acționariat unic
6	MASTERFRUCT S.R.L.	acționariat unic
7	S.C. CHOOZFIT S.R.L.	acționariat unic

■ Profilul angajaților din IS înființate prin SEED

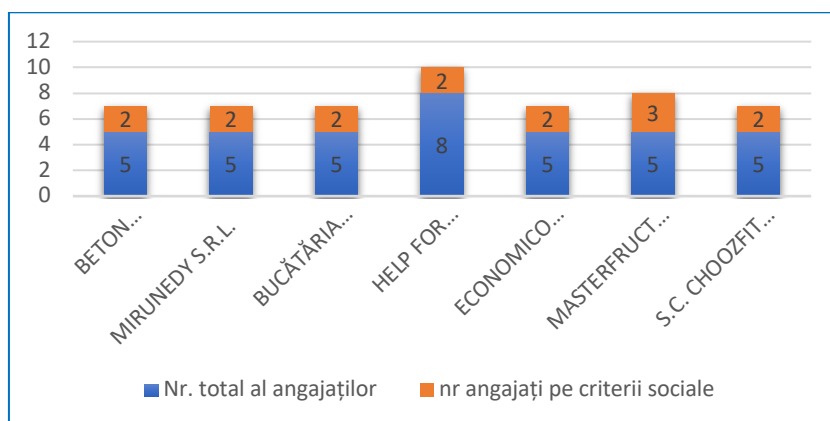
În cazul următoarelor întreprinderi sociale: Beton Construct Social, Bucătăria Tuturor, Economico Social și Help for Education toți angajații au domiciliul de reședință în localitatea în care funcționează și întreprinderea, în timp ce în cazul a trei din cele șapte – Mirunedy, Masterfruct și Choozfit - există cât un angajat care locuiește în altă localitate. De pildă, în cazul Masterfruct, persoana angajată locuiește în satul Ghighiu, situat în proximitatea municipiului Ploiești, aflat la o distanță de aproximativ 10 km, ceea ce face posibilă deplasarea cu ușurință a acestuia la locul de muncă. De altfel, face parte din categoria persoanelor vulnerabile, fiind unul din tinerii proveniți din centrele de plasament.

Numărul și mediul de proveniență al angajaților din întreprinderile sociale înființate prin SEED

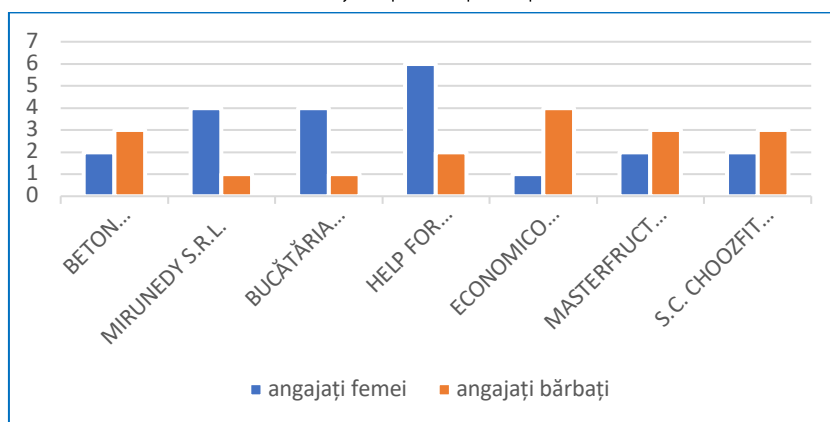
De asemenea, din numărul total al angajaților, majoritatea întreprinderilor sociale au mai mult de o treime persoane din categoriile sociale vulnerabile. În cazul Masterfruct o pondere de 60% o reprezintă tineri de peste 18 ani, care provin din centrele de plasament, acest criteriu de angajare fiind prezent și la alte două întreprinderi (Help for Education și Choozfit). Printre criteriile sociale identificate se numără cel al persoanelor care provin din medii defavorizate socio-economic (Mirunedy), cât și al persoanelor care beneficiază și/sau trăiesc din ajutorul social (Beton Construct, Bucătăria Tuturor și Economico Social).

Numărul angajaților din categorii vulnerabile

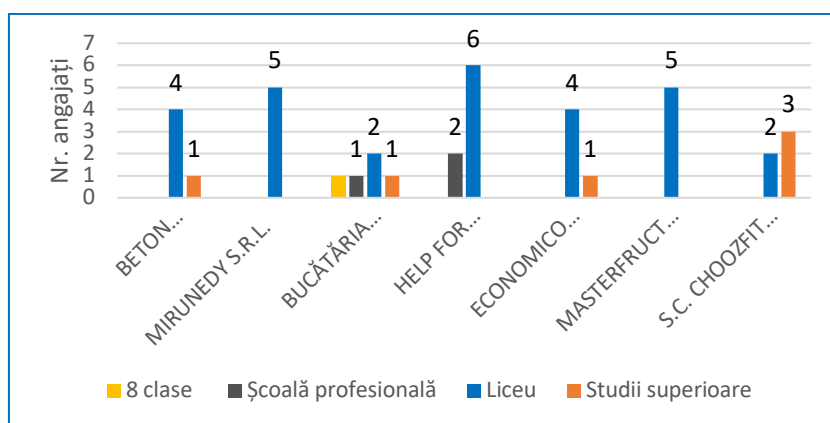
Din perspectiva reprezentării de gen, specificul activității întreprinderii determină și ponderea femeilor sau a bărbaților în firmă. Acolo unde activitățile lucrative se încadrează la servicii de livrare produse alimentare sau servicii de îngrijire, atunci procentul femeilor este majoritar, în timp ce în domenii de activitate precum cel de producție (peleți, conserve) sau servicii de e-Commerce, procentajul bărbaților în echipa de lucru este mai mare.

Ponderea de gen a angajaților

În privința nivelului de educație, se poate observa că majoritatea angajaților cu sunt absolvenți de liceu, încadrându-se în categoria salariaților cu studii medii. Aproape în toate întreprinderile sociale chestionate, cu excepția Mirunedy, există și angajați cu studii superioare, absolvenți de învățământ superior, cu o calificare specializată. De asemenea, firmele care produc servicii de catering au angajați cu pregătire profesională, în domeniul în care activează (Bucătăria Tuturor), dar și muncitor necalificat (absolvent de învățământ gimnazial). Astfel, se remarcă o corespondență directă între gradul de pregătire educațională și complexitatea activităților lucrative desfășurate. De pildă, în cazul Choozfit, al cărui domeniu de activitate este E-commerce, numărul angajaților cu educație universitară este mai mare decât al angajaților cu studii medii.

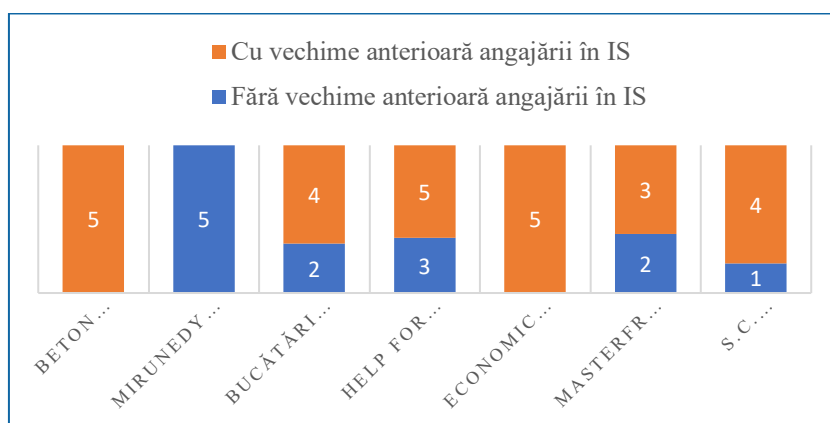
Nivelul de educație al angajaților

În ceea ce privește indicatorul despre inserția pe piața muncii a angajaților din IS SEED, vechimea în muncă a acestora ilustrează o proporție mai mare a persoanelor care au mai avut anterior un loc de muncă, față de cele care sunt în situația primei angajări. Dacă proporția dintre cei aflați la prima angajare și cei cu experiență profesională diferă în funcție de profilul de

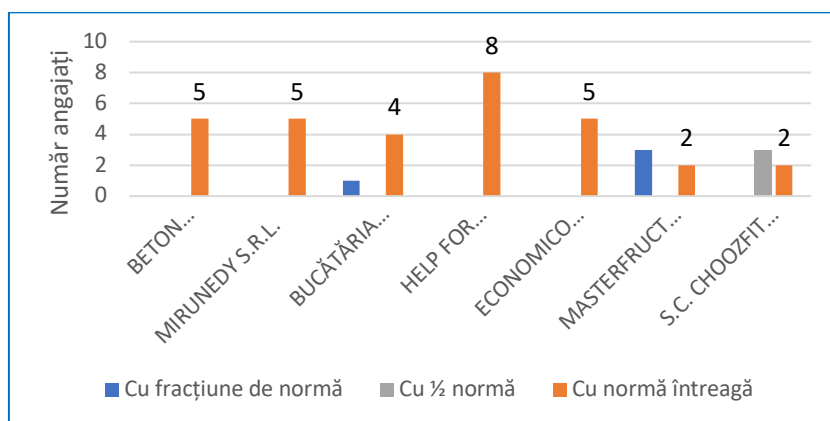
activitate al IS, se poate remarca faptul că Beton Construct a reactivat pe piața muncii persoane din categoria celor care trăiau din ajutoare sociale, dar care au fost anteriori activi pe piața muncii, în timp ce Mirunedy a inclus pe piața muncii persoane care nu au mai avut anterior un loc de muncă.

Vechimea pe piața muncii

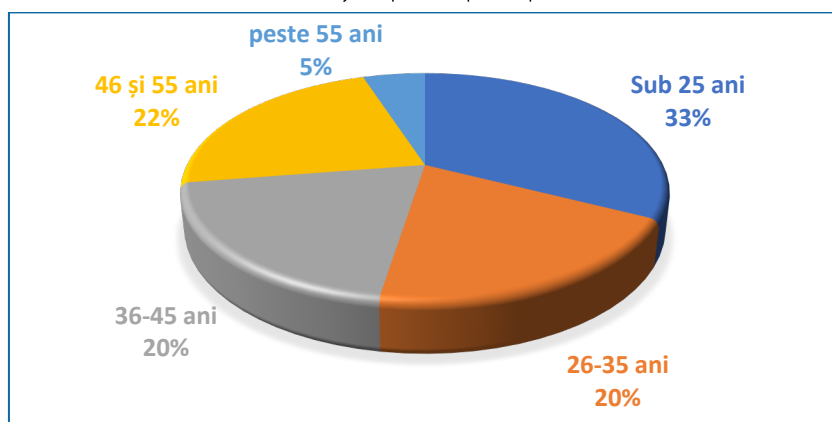
De asemenea, timpul de lucru al angajaților, în majoritatea cazurilor, este cu normă întreagă, dar există, în proporție mult mai redusă, angajați cu jumătate de normă (Choozfit) și angajați cu fracțiuni de normă (Bucătăria Tuturor și Masterfruct). Se poate remarca ponderea mai mare a angajaților cu normă întreagă în toate IS chestionate.

Timpul de lucru al angajaților

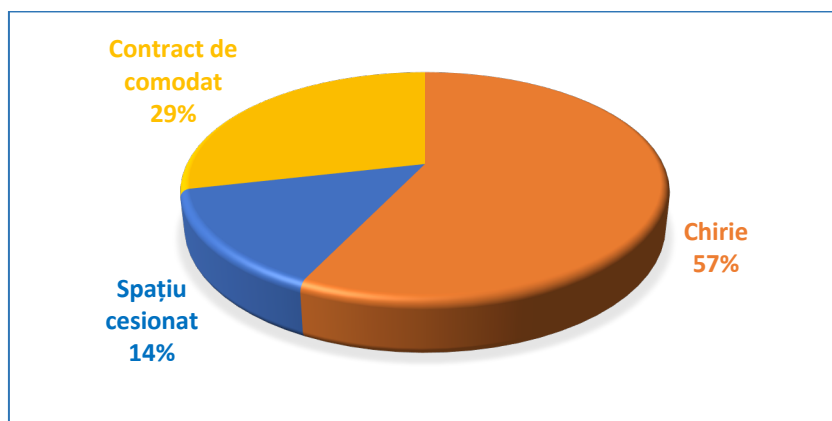

Ponderea angajaților după vârstă ilustrează următoarea dinamică: peste o treime sunt din categoria tinerilor sub 25 de ani (34,21%), urmată apoi de categoria de vârstă 45-55 ani (23,68%) și de categoria tinerilor cu vârste între 26-35 ani și 36-45 ani (ambele cu 21,05%), cei mai puțini angajați fiind în categoria peste 55 ani (5,26%).

Disponerea pe intervale de vârstă a angajaților

O altă dimensiune analizată este cea a regimului spațiului în care funcționează întreprinderile sociale înființate prin SEED. Peste jumătate dintre ele au închiriat spațiul în care își desfășoară activitatea (în 4 IS), alte forme agreeate identificate fiind contractul de comodat, în două dintre acestea și spațiul cesionat, într-un singur caz.

Subvenții și ajutoare de stat de care beneficiază IS SEED

În ceea ce privește subvenționarea locurilor de muncă pentru categoriile defavorizate de angajați care au găsit loc de muncă ca urmare a implementării proiectului SEED, întreprinderile sociale beneficiare nu au primit subvenții de la stat pentru niciunul dintre aceștia. Toate IS chestionate intenționează să depună cerere de obținere de subvenții începând cu perioada de sustenabilitate (2023). De asemenea, niciuna dintre IS, beneficiare ale SEED nu beneficiază de alt tip de sprijin din partea autorităților locale.

În privința **obiectului de activitate al IS SEED** distribuția acestora este următoarea:

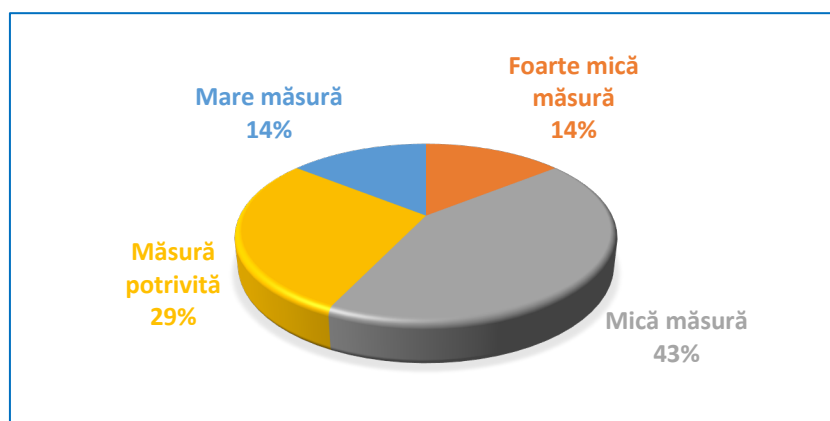
Denumirea întreprinderii sociale	Obiectul de activitate
BETON CONSTRUCT SOCIAL S.R.L.	Producție pre-fabricate beton (garduri beton)

MIRUNEDY S.R.L.	Servicii catering, livrare produse la domiciliu
BUCĂTĂRIA TUTUROR S.R.L.	Restaurant
HELP FOR EDUCATION S.R.L.	Activități îngrijire copii
ECONOMICO SOCIAL S.R.L.	Producția de peleți și brichete din resturi vegetale
MASTERFRUCT S.R.L.	Prelucrare și conservare legume și fructe- producție dulceață și gem
S.C. CHOOZFIT S.R.L.	Comerț cu amănuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet (platformă e-Commerce)

După cum se poate observa, IS operează în domenii de activitate relevante pentru comunitățile pe care le deservește, atât în sectorul productiv – garduri de beton, peleți și brichete din resturi vegetale, dulceturi și gemuri; cât și în cel al ofertei de servicii – îngrijire copii, catering și livrare produse alimentare, eCommerce.

În privința **gradului de adecvare a legislației naționale** la interesele IS din SEED, răspunsurile analizate reflectă faptul că există un decalaj resimțit între așteptări și realitate. De pildă, o pondere însemnată, de 43% a IS, percepe cadrul legislativ existent că participă într-o mică măsură la rezolvarea problemelor cu care acestea se confruntă, 14% considerând chiar că într-o foarte mică măsură și numai o proporție de 14% declară că în mare măsură este pregătit să soluționeze provocările cu care acestea se confruntă.

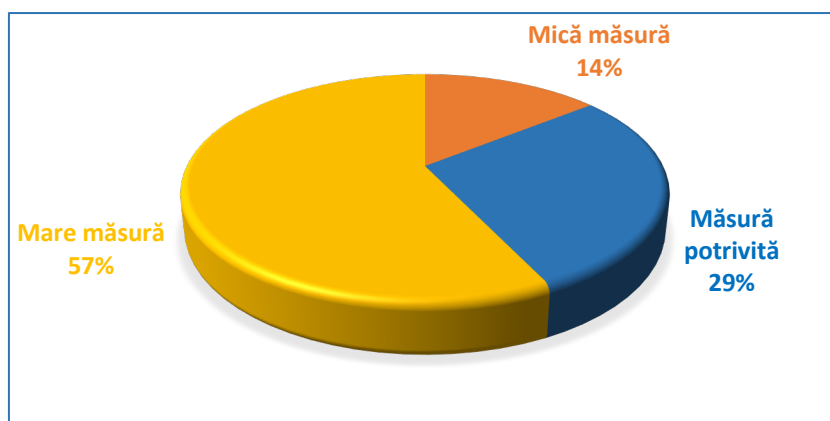
Armonizarea legislației naționale intereselor IS din proiectul SEED

În mod similar, percepția resimțită cu privire la impactul pozitiv pe care IS îl are asupra comunității este că în proporție de 57% în mare măsură, urmată de 29% în măsură potrivită și de 14% în mică măsură. De fapt, în situațiile în care impactul resimțit este redus, cum este cazul

Help for Education este din cauza cererii crescute pe care comunitatea o are pentru servicii de îngrijire a copiilor comparativ cu oferta scăzută.

Autodeterminarea impactului resimțit asupra comunității

Impactul pozitiv pe care IS îl are asupra vieții angajaților/familiilor acestora

Printre cele mai importante aspecte identificate de IS privind impactul pozitiv pe care acestea îl au asupra vieții/familiilor acestora sunt:

1. Încurajarea afacerilor locale, prin cumpărarea exclusivă de materii prime de la comercianți locali (Beton Construct)
2. Inițierea unor noi servicii gratuite, chiar singulare, pentru deservirea și acoperirea unor nevoi ale comunității apărute pe perioada pandemiei, cum sunt cele de livrare la domiciliu, mai ales în condiții de restricții de deplasare (Mirunedy, Bucătăria Tuturor)
3. Inserția pe piața muncii a persoanelor din categorii sau grupuri vulnerabile socio-economic (toate IS din SEED)
4. Acțiuni sociale realizate în folosul comunității și al angajaților, prin programe dedicate:

Beton Construct: 1. plantarea de pomișori, la nivel local; 2. serviciile stomatologice integrale pentru copii de școală generală. Au beneficiat un număr de aprox 340 elevi și vor mai beneficia de acest program și anul viitor, în 2023.

Bucătăria Tuturor - asigurarea de mese calde, la domiciliu persoanelor defavorizate.

Help for Education – sprijinirea celor 2 angajați proveniți din centre de plasament pentru a-și continua studiile: școala asistente sanitare/școala postliceală; meditații gratuite pentru copiii angajaților și after-school/creșă pentru comunitate.

Economico Social – donații de rechizite pentru copii care provin din familii sărace; de brichete și peleți din producția proprie persoanelor nevoiașе din comunitate.

Masterfruct: acțiuni de voluntariat cu angajații și donații către persoane nevoiașe din comunitate; oferirea de produse gratuite angajaților și familiilor; donații în bani angajaților aflați în situații critice din punct de vedere financiar.

Choozfit: specializarea la locul de muncă a celor 2 angajați care provin din sistemul de Protecție a Copilului. Aceștia au dobândit noi competențe de operare date pe o platformă e-Commerce.

Principalele dificultăți identificate de IS în activitatea lor curentă:

- *Beton Construct*: Activitatea de desfacere a producției, mai ales pe fondul contextului creat de pandemie și al perioadelor de stagnare a activității economice.
- *Mirunedy*: Relația cu autoritățile locale, în special din cauza birocrăției și a procedurilor complicate, care a necesitat investiții mai mari de timp în soluționarea unor aspecte administrative.
- *Bucătăria Tuturor*: lipsa de susținere din partea autorităților locale privind asigurarea unui spațiu necesar servirii meselor calde pentru persoanele defavorizate.
- *Economico Social*: birocrăție excesivă (acte necesare de întocmit și raportări) în cadrul proiectului
- *Masterfruct*: lipsa cooperării instituțiilor locale în furnizarea de informații cu privire la persoanele vulnerabile, la cazurile sociale; lipsa cooperării liceelor locale în furnizarea de elevi pentru a primi burse sociale sau de a transmite o listă cu nevoile identificate de acestea.
- *Choozfit*: lipsa educației/abilităților necesare folosirii noilor tehnologii care facilitează comerțul on-line și comunicarea în mediul virtual.

Identificarea principalelor soluții de rezolvare a problemelor apărute

Beton Construct: plata subvențiilor prin intermediul proiectului SEED a menținut fluxul continuu al activității lucrative a întreprinderii.

Mirunedy: timp alocat suplimentar, din partea managerului, pentru rezolvarea problemelor administrative apărute.

Bucătăria Tuturor: desfășurarea activității în spațiul amenajat de IS, pe cheltuieli proprii

Economico Social: timp suplimentar alocat de managerul întreprinderii pentru solicitările birocratice primite din proiect.

Masterfruct: utilizarea de resurse proprii (cunoștințe, postări, telefoane, anunțuri).

Choozfit: facilitarea de suport tehnic partenerilor din mediul on-line, astfel încât produsele acestora să poată fi organizate în platforma eCommerce administrată.

Nevoi de sprijin resimțite pentru îmbunătățirea activității IS

1. Nevoi de sprijin financiar (subvenții, scutiri de taxe, alte facilități fiscale)

Majoritatea IS au remarcat necesitatea continuării măsurilor de suport financiar, prin diverse forme, astfel încât perioada de sustenabilitate să asigure facilități concrete de menținere a activității.

Beton Construct afirmă că orice formă de subvenție suplimentară pentru 2023, sau eligibilitatea pentru un alt program pilot în perioada de sustenabilitate, prin care să fie ajutate întreprinderile sociale cu activitate productivă este dezirabil. În acest sens, soluția identificată presupune acordarea unui cuantum de 50.000 euro pentru anul 2023, plus resurse canalizate în mod direct către partea de susținere a activității și producției, acordate cu o singură condiție, aceea de a păstra angajații. Se pot astfel menține și programele deja demarate pentru reconversia profitului în comunitate, cum sunt, de exemplu, plantarea de pomi/arbori. Un alt program de succes și cu impact crescut în comunitate a fost și cel de furnizare de servicii medicale dentare (Zâmbet de vacanță). De acesta au beneficiat 340 copii de clasa a VIII-a.

Mirunedy și *Masterfruct* au specificat necesitatea existenței unor servicii de sprijin mai aplicate din partea autorităților și politici de suport fiscal, prin deducerea unor taxe și impozite. Aceste practici ar fi necesare în contextul majorării costului final de producție și livrare determinat, pe de-o parte, de majorarea TVA-ului de la 6% la 9% începând cu 1 ianuarie 2023, iar, pe de altă parte, de scumpirile de carburanți și implicit, a costurilor cu utilitățile.

Choozfit menționează scutirea de taxe și impozite aferente contractelor de muncă ale angajaților ce aparțin categoriilor vulnerabile drept măsură de impozitare eficientă pentru IS recent înființate.

2. Nevoi de sprijin non-financiar (facilitarea de noi contracte, acces la baze de date cu persoane care ar putea deveni angajați, acțiuni de promovare și publicitate)

Mirunedy menționează lipsa de personal calificat din industria alimentară drept cauză a fluctuației mare de personal, care duce la perturbarea activității și întârzieri cu reangajările, cu trainingul.

Bucătăria Tuturor formulează necesitatea facilitării de acorduri contractuale prestabilite cu școli și grădinițe, pentru a determina predictibilitatea și fluxul activității, ca modalitatea de menținere a afacerii pe piața serviciilor de catering.

Economico Social identifică facilitarea asigurării livrării produselor finite prin posibile precontracte cu organizații și instituții care folosesc materialul lemnos pentru încălzire: școli, spitale, grădinițe, azile etc.

Masterfruct consideră necesară oferirea accesului la bazele de date cu persoane vulnerabile din regiunea Sud-Muntenia, în timp ce Choozfit indică promovarea platformei eCommerce în rețelele naționale dedicate sprijinirii producătorilor autohtoni.

Principalele efecte ale pandemiei Covid-19 asupra activității IS

Beton Construct vede în scăderea vânzărilor de produse neesențiale din perioada pandemiei, categorie în care intră și gardurile de beton produse de aceștia, drept principalul efect negativ apărut. De asemenea, creșterea costurilor la energie și utilități, benzină, motorină, cheltuieli care nu apar ca defalcate în costul proiectului, dar generează creșterea costurilor de producție și care, implicit, scade apetența de cumpărare. Majorarea costurilor de materii prime pe fondul Sars-Cov 19, plus conflictul din Ucraina (sunt producători de fier beton) au crescut substanțial costul final, care nu puteau fi anticipat în faza de înființare a firmei.

Mirunedy a transferat desfacerea produselor pe activitatea de livrare la domiciliu, astfel încât vânzările să rămână constante, ca volum. Totodată, contractele cu grădinițe și after-school au ținut afacerea în picioare. Reprofilarea a fost necesară dar și de bun augur, păstrând astfel volumul de vânzări constant.

Help for Education a fost nevoită să schimbe tipul de activitate, în mai multe rânduri, periodic în 2021 și 2022. Număr mic de copii înscriși, sau care deși erau înscriși nu au venit din motive de protecție a siguranței sănătății. Creșterea subită a prețului utilităților (energie electrică și termoficare) a denaturat bugetul proiectului, acumulând datorii, apoi costuri crescute cu produse specializate de dezinfecție- soluție mâini și spațiu, lămpi UV.

Gestionarea efectelor negative ale pandemiei asupra activității IS

1. Măsurile de gestionare care au depins exclusiv de IS – aport propriu, profesionalismul angajaților, promovare adecvată

Help for Education a recurs la eşalonarea datoriilor la plata facturilor de energie electrică, termoficare. De asemenea, angajații au contribuit major, prin profesionalism și acțiuni de promovare, la atragerea copiilor în centru îngrijire de zi și la menținerea activității pe parcursul pandemiei. Într-o mai mare sau mai mică măsură, toate IS au contribuit, prin aport, propriu, la asigurarea continuității fluxului pe tot parcursul perioadei de restricții pandemice.

2. Măsuri de gestionare susținute din exteriorul IS – eşalonare datorii, vânzări anticipate, subvenții solicitate.

Beton Construct - Există promisiuni de cumpărare pentru stocurile existente, partea de impozite și taxe o să fie acoperită până la sfârșitul proiectului din surse proprii plus vânzările anticipate.

Mirunedy – serviciul de livrări la domiciliu - a permis controlul mult mai eficient asupra stocurilor de materii prime și predictibilitatea vânzărilor, prin stabilirea precomenzilor. Dacă, de exemplu, la restaurant consumi mai mult decât îți planifici inițial, ai și o predictibilitate mai scăzută a volumului de vânzări, iar suplimentar mai ai și costuri adiacente (spațiu, consumabile, utilități).

Sursa de finanțare a IS

Spectrul surselor de finanțare pe care IS din cadrul SEED le-au utilizat de la înființare și până în prezent, indică, într-o pondere aproximativ similară susținerea afacerii integral din surse proprii (28% - Mirunedy și Economico Social) sau ca mix între surse proprii și subvenții publice (43% - Beton Construct Social, Help For Education, Choozfit) sau surse proprii și vânzări (28% - Bucătăria Tuturor și Masterfruit).

Măsurile de protecție a mediului/reciclarea materialelor refolosibile/economisirea energiei, a apei la nivelul IS din SEED

Cele mai fezabile practici de protecție a mediului identificate în cadrul IS cuprind următoarele 2 categorii:

1. Practici centrate pe producție (utilizarea anumitor materiale):

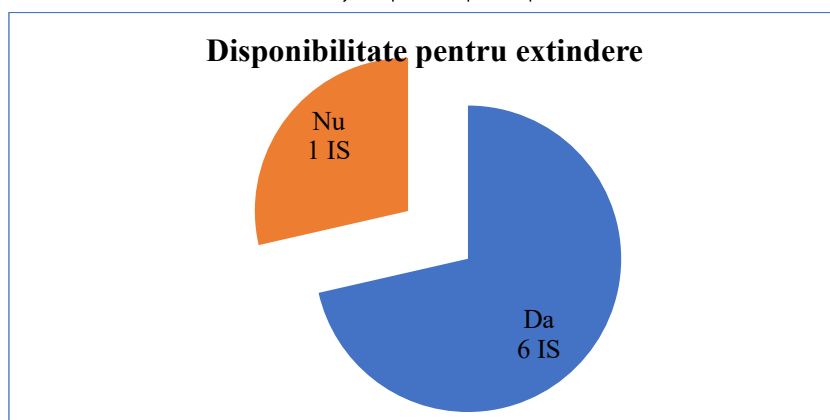
Beton Construct - gardurile de beton sunt mai fezabile și reprezintă o alternativă bună la cele din lemn (se salvează astfel masă lemnoasă și se protejează mediul). Resturile din beton sunt refolosibile, nu se pierde practic nimic, materia primă este integral refolosită, nu se aruncă nimic. Replantarea și reîmpădurirea în zona Teleorman, ca obiect social de re-investiție în comunitate reprezintă un alt demers care se înscrie în politicile de protecție a mediului.

2. Practici centrate pe activități adiacente/de reciclare a deșeurilor:

- *Mirunedy* – contractele prevăzute de legislația în vigoare pentru reciclarea deșeurilor menajere, ridicare gunoi, ulei uzat.
- *Bucătăria Tuturor* - selectarea deșeurilor, reciclarea hârtiei folosite, utilizarea ambalajelor de hârtie și carton în locul celor de plastic, folosirea becurilor ecologice, amplasarea de panouri fotovoltaice pentru economisirea energiei electrice.
- *Help for Education*: Colectare selectivă, echipamente care folosesc energie verde, becuri ergonomice în tot perimetrul.
- *Economico Social*: selectarea responsabilă a deșeurilor, reciclarea hârtiei cu pubele pentru colectare selectivă, utilizarea ambalajelor de hârtie și carton în locul celor de plastic, folosirea becurilor LED
- *Masterfruct* – contract de colaborare cu firmă specializată de reciclare, utilizare recipiente de sticlă refolosibile, utilizare becuri LED.

Extinderea activității desfășurate în prezent

În privința planurilor de extindere a activității lucrative desfășurate într-un viitor apropiat majoritatea IS au răspuns afirmativ, cu excepția Beton Construct.

Motivații răspunsuri

Nu

Până la atingerea unui climat de stabilitate și de consolidare de business, această variantă nu este fezabilă (Beton Construct).

Da

- Prin diversificare activității/extinderea gamei de produse (Economico Social, Masterfruct, Choozfit);
- În funcție de evoluția pieței (cerere și ofertă) și evoluția prețurilor/puterii de cumpărare (Mirundey);
- Prin deschiderea unui nou punct de lucru (Bucătăria Tuturor);
- Prin transformarea centrului educațional de zi în grădiniță privată (Help for Education);

III.2.2 Regiunea Sud-Est

La sfârșitul anului 2022 au fost atestate 401 de întreprinderi sociale în regiunea de dezvoltare Sud-Est, cu 3 mai multe față de 2021, când au fost înregistrate un număr de 398.

Printre întreprinderile sociale beneficiare de sprijin financiar, prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 fac parte și cele 6 implementate prin programul SEED, ilustrate în tabelul care urmează.

Întreprinderi sociale înființate în regiunea de dezvoltare Sud Est (în perioada 2020-2022), în cadrul proiectului SEED

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Anul înființării
1	SC MEET LOCALS SRL	2021
2	SC SOCIALGO CBT	2021
3	SC DREAM FRESH SRL	2021

4	SC ECO FOOD CATERING SRL	2021
5	SC OBSYDIA SOFTWARE SOLUTIONS SRL	2021
6	SC AUTOBAB VOLANTE SRL	2021

Forma juridică de atestare a întreprinderilor sociale

Întreprinderile sociale înființate îmbracă, în unanimitate, aceeași formă juridică – **societate comercială atestată ca întreprindere socială**, desfășurând activități economice sustenabile, dar având ca obiectiv și reconversia profitului în acțiuni sociale, la nivelul comunității locale.

În privința acționariatului, majoritatea întreprinderilor sociale înființate au **acționariat unic**, doar două dintre acestea având acționariat colectiv, după cum se poate observa din tabelul următor.

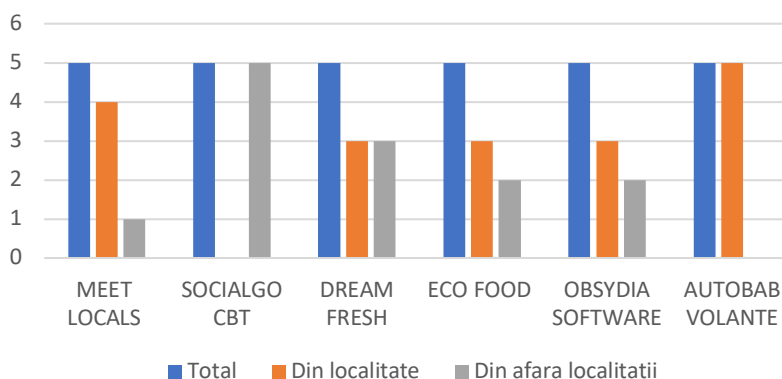
Structura acționariatului întreprinderilor sociale înființate prin SEED

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Acționariat
1	SC MEET LOCALS SRL	Acționariat unic
2	SC SOCIALGO CBT	Acționariat unic
3	SC DREAM FRESH SRL	Acționariat unic
4	SC ECO FOOD CATERING SRL	Acționariat unic
5	SC OBSYDIA SOFTWARE SOLUTIONS SRL	Acționariat unic
6	SC AUTOBAB VOLANTE SRL	Acționariat unic

Profilul angajaților din IS înființate prin SEED

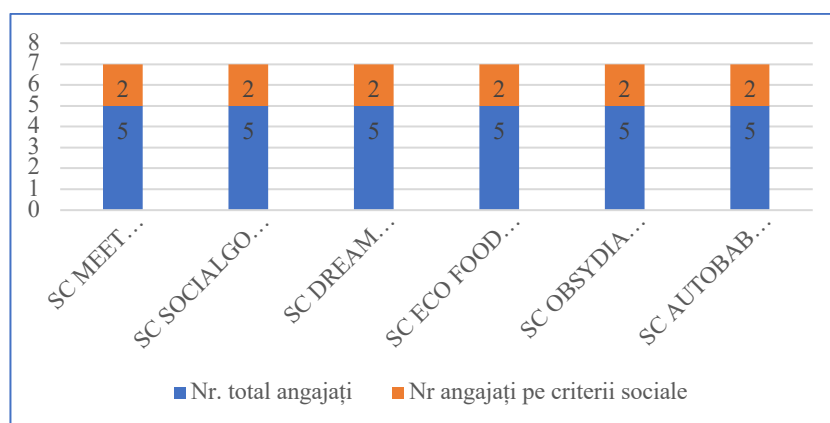
La nivelul IS înființate în cadrul proiectului doar Socialgo CBT își desfășoară activitatea în totalitate în afara localității de funcționare a acesteia, respectiv în Topolog, jud. Tulcea, în timp ce Autobab Volante are ca mediu de proveniență strict localitatea de funcționare a societății comerciale. Pentru celelalte 4 IS mediul de proveniență al angajaților este unul mixt, fiind predominant acela reprezentat de localitatea în care a fost înființată și funcționează societatea comercială.

Numărul angajaților și mediul de proveniență al angajaților din întreprinderile sociale înființate prin SEED

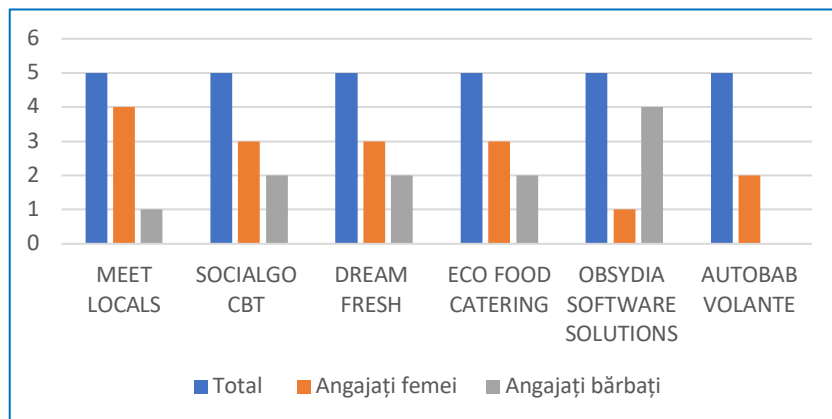
Totodată, din numărul total al angajaților, un procent de 40% din IS au persoane aparținând din categoriilor sociale vulnerabile. Toate cele 6 IS înființate în regiunea de Sud-Est au ales drept criteriu social de integrare socio-economică persoanele care trăiesc din venitul minim garantat, aborând astfel una dintre dimensiunile importante cu care județele din regiune se confruntă în ceea ce privește excluziunea socială.

Numărul angajaților din categorii vulnerabile

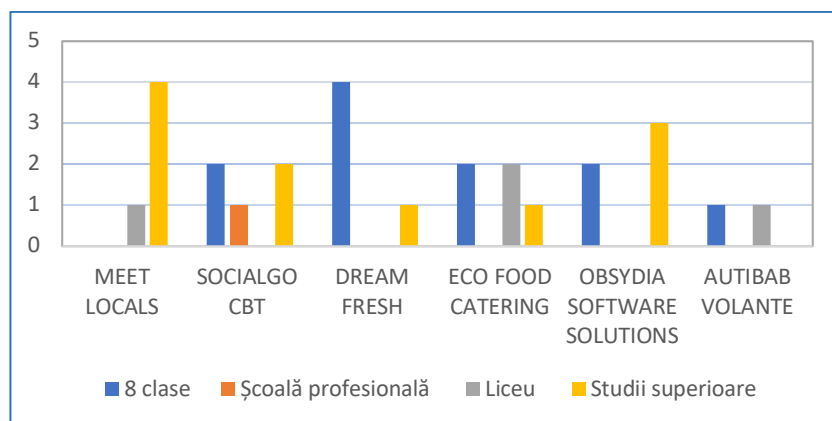
Din perspectiva reprezentării de gen, specificul activității întreprinderii determină și ponderea femeilor sau a bărbaților în firmă. Acolo unde activitățile lucrative se încadrează la servicii de turism, procesare legume sau catering procentul femeilor este majoritar, în timp ce în domenii de activitate precum cel de prestări servicii software sau școală de conducere auto, procentajul bărbaților în echipa de lucru este mai mare.

Ponderea de gen a angajaților

Având în vedere faptul că toate cele șase societăți comerciale sunt atestate ca întreprinderi sociale și având în vedere că 40% din resursa umană a acestora sunt persoane care aparțin unor categorii la risc de excluziune socială, o proporție semnificativă a acestora a finalizat doar 8 clase, fără a urma alte forme de educație. Ce se poate însă observa este faptul că domeniul de activitate al firmelor este corelat cu nivelul de educație al angajaților. Astfel, la Meet Local – agenție de turism și activități de planificare a timpului liber – majoritatea angajaților sunt persoane cu studii superioare; similară fiind și activitatea celor de la Obsydia software solutions.

Nivelul de educație al angajaților

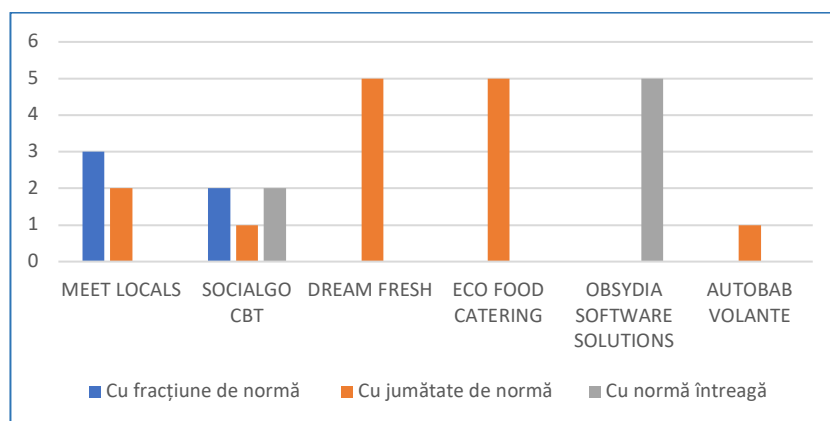

În ceea ce privește indicatorul despre inserția pe piața muncii a angajaților din IS SEED, vechimea în muncă a acestora ilustrează o proporție majoritară a persoanelor care au mai avut anterior un loc de muncă, față de cele care sunt la primul loc de muncă. Astfel doar OBSYDIA

SOFTWARE are 2 angajați fără experiență profesională anterior, însă având în vedere domeniul de activitate al acestora nu va fi afectată calitatea serviciilor prestate.

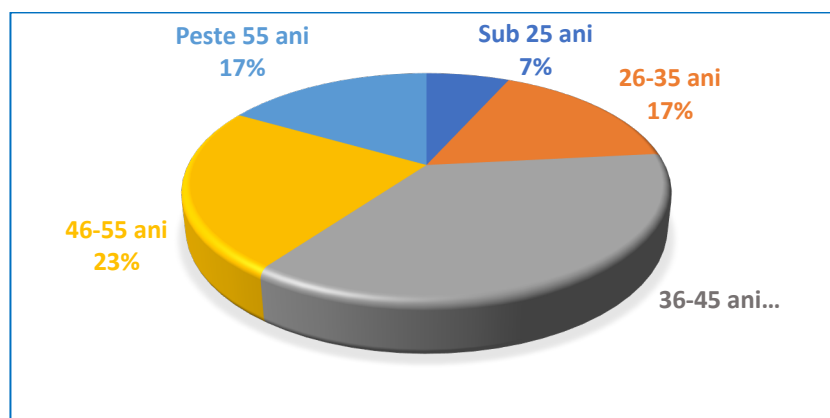
În ce privește timpul de lucru al angajaților acesta fiind corelat direct cu domeniul de activitate, respectiv sezonabilitatea și încărcarea specifică, un exemplu elocvent fiind Meet Locals și Dream Fresh, a căror domenii de activitate sunt corelate direct cu perioadele de vacanță sau cu sezonul de vară.

Timpul de lucru al angajaților

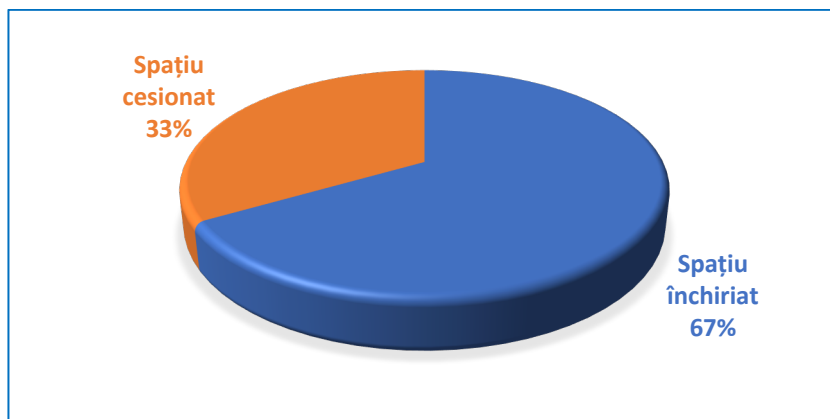

Un ultim aspect, referitor la vârsta angajaților, relevă o pondere de peste o treime a angajaților cu vârste cuprinse între 36-45 de ani, urmată de intervalul 46-55 de ani, cu ponderi similare fiind cele două categorii – peste 55 ani și între 26-35, în timp ce procentajul cel mai redus îl înregistrează tinerii cu vârsta sub 25 de ani.

Disponerea pe intervale de vârstă a angajaților

În ceea ce privește spațiul de desfășurare al activității curente, cea mai întâlnită formă este cea de închiriere a spațiului – 4 întreprinderi sociale și apoi spațiul cesionat – 2 întreprinderi sociale.

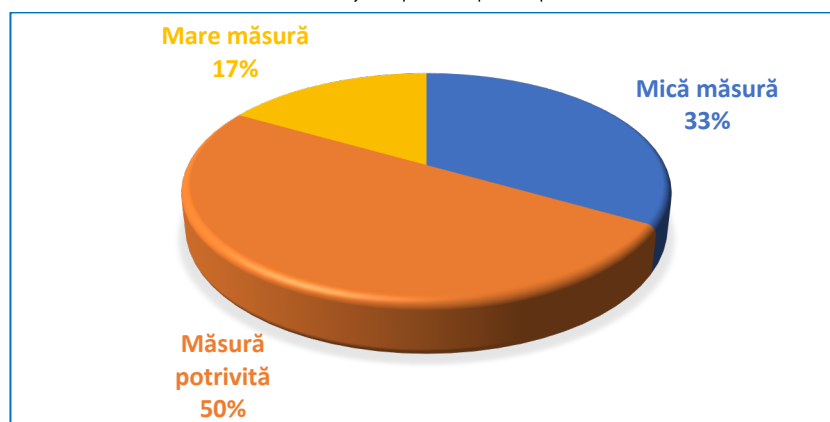
În ceea ce privește subvenționarea locurilor de muncă, majoritatea întreprinderilor sociale din această regiune înființate prin SEED nu au primit subvenții 5, o singură întreprindere (Obsydia Software Solutions) a beneficiat de subvenție pentru 2 angajați, pentru angajarea a doi absolvenți de învățământ superior.

IS SEED din regiune Sud-Est au următoarele **obiecte de activitate** :

Denumirea întreprinderii sociale	Obiectul de activitate
SC MEET LOCALS SRL	Agenzie de turism
SC SOCIALGO CBT SRL	Transport pe apă
SC DREAM FRESH SRL	Prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor
SC ECO FOOD CATERING SRL	Catering
SC OBSYDIA SOFTWARE SOLUTIONS SRL	Prestări servicii software
SC AUTOBAB VOLANTE SRL	Școală auto

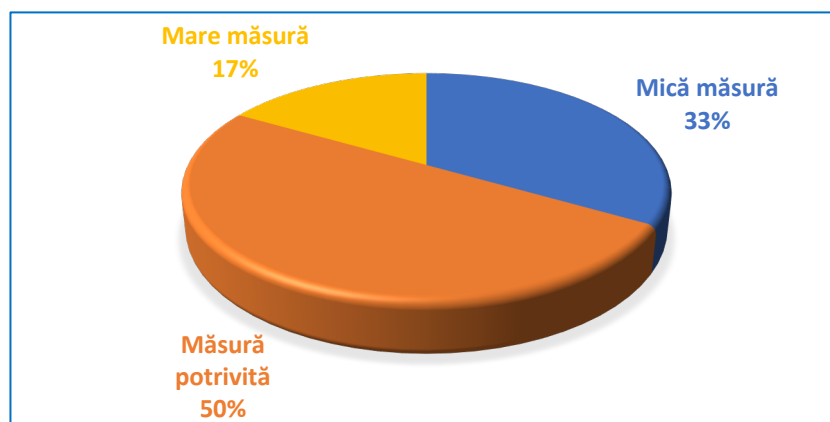
Se poate remarca faptul că domeniile de activitate ale IS sunt relevante pentru cererea de produse și servicii din regiune și adaptate condițiilor geografice– transport pe apă, școală auto, agenție de turism– cât și oportună mijloacelor de producție din această zonă a țării – prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, catering.

Din perspectiva **legislației naționale**, interesele IS din SEED chestionate se prezintă astfel

Răspunsurile furnizate de IS respondente indică faptul că jumătate dintre acestea găsesc că legislația națională oglindește, în măsură potrivită, nevoile de reglementare specific e și doar o proporție de 33% consideră că legislația din domeniul răspunde într-o mică măsură intereselor acestui tip de organizație.

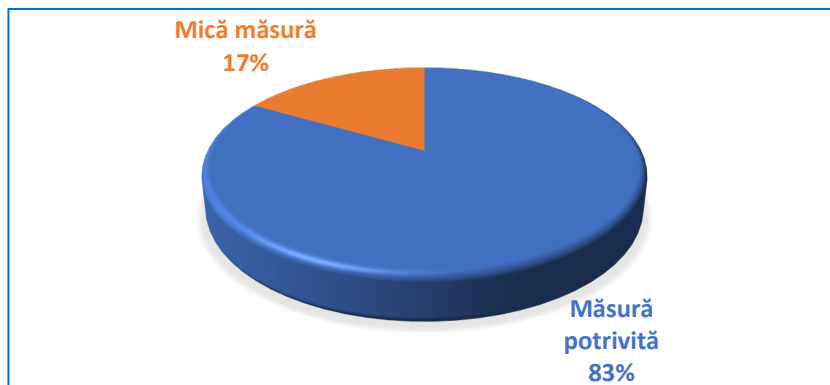
Armonizarea legislației naționale intereselor IS din proiectul SEED

Răspunsurile furnizate de IS respondente indică faptul că jumătate dintre acestea găsesc că legislația națională oglindește, în măsură potrivită, nevoile de reglementare specifice și doar o proporție de 33% consideră că legislația din domeniul răspunde într-o mică măsură intereselor acestui tip de organizație.

În mod similar, percepția resimțită cu privire la impactul pozitiv pe care IS îl are asupra comunității este că în proporție de 83% consideră că în măsură potrivită și 1% consideră că este doar în mică măsură (în cazul *Socialgo S.R.L.*). De fapt, în această situație impactul resimțit este redus, întrucât specificul activității organizației este transportul pe apă, iar în perioada restricțiilor de circulație din timpul pandemiei acest sector de a avut de suferit.

Autodeterminarea impactului resimțit asupra comunității

Impactul pozitiv pe care IS îl are asupra vieții angajaților/familiilor acestora

Printre cele mai semnificative elemente identificate de IS privind impactul pozitiv asupra vieții angajaților/familiilor acestora, se numără :

1. Realizarea unui trai decent pentru întreaga familie (toate IS din SEED).
2. Reintegrarea în societate a persoanelor angajate, care fac parte din grupuri vulnerabile socio-economic (toate IS din SEED).
3. Creșterea nivelului de educație (Obsydia Software Solutions S.R.L.).

Principalele dificultăți identificate de IS în activitatea lor curentă:

1. Identificarea și menținerea angajaților proveniți din rândul persoanelor vulnerabile socio-economic;
2. Relațiile contractuale cu terți și cu autoritățile locale și naționale;
3. Birocrația impusă de finanțările europene, care îngreunează desfășurarea activității curente și consumă resurse de timp, consumabile.

Identificarea principalelor soluții de rezolvare a problemelor apărute:

Dream Fresh S.R.L. – sprijinul identificat din partea cunoștințelor, UAT -urilor din zonă și a echipei SEED.

Autobab Volante S.R.L. – suportul oferit de instituțiile publice și ONG-urile locale.

Meet Locals S.R.L. – parteneriatul cu UAT-ul local și implicarea 100% în acest proiect de antreprenariat.

Eco Food Catering S.R.L. – parteneriatul cu UAT-ul local și ONG-urile din regiune, pentru soluționarea problemelor curente apărute în desfășurarea activității.

Principalele efecte ale pandemiei Covid-19 asupra activității IS:

Autobab Volante SRL – scăderea numărului de clienți și dificultăți de implementare a activității în peisajul local și regional.

Dream Fresh SRL – un start dificil al demarării afacerii și aplicării planului de business inițial. Necesitatea de adaptare rapidă la un nou context, care a adus factori de risc neanticipați în momentul scrierii planului de afaceri.

Meet Locals SRL – scăderea considerabilă a solicitărilor privind ofertele de vacanțe, a numărului efectiv de clienți și a tipurilor de vacanțe solicitate.

Eco Food Catering SRL – reducerea considerabilă a numărului de clienți, din cauza schimbării condițiilor de muncă, ca urmare a restricțiilor de deplasare impuse de pandemie. Schimbarea dinamicii muncii – de la munca la birou la cea la domiciliu a dus la scăderea comenzilor.

Nevoi de sprijin resimțite pentru îmbunătățirea activității IS

2. *Nevoi de sprijin financiar (subvenții, scutiri de taxe, alte facilități fiscale)*

Toate IS din SEED chestionate au identificat ca prioritară nevoia de suport fiscal și continuarea acordării de ajutor financiar, prin proiecte dedicate, similare SEED, care să asigure desfășurarea, în bune condiții, a activității în perioada de sustenabilitate.

Cele mai eficiente măsuri indicate se referă la aplicarea de reduceri de preț pentru o perioadă determinată de timp (*Socialgo CBT SRL*, *Eco Food Catering SRL*, *Dream Fresh SRL*, *Autobab Volante SRL*), digitalizarea firmei pentru a obține facilități fiscale (*Meet Locals SRL*) și scheme de ajutor/deduceri de taxe pentru angajații din proiect (*Obsydia Software Solutions SRL*).

2. *Nevoi de sprijin non-financiar (facilitarea de noi contracte, acțiuni de promovare și publicitate)*

În acest sens, alocarea de timp suplimentar în vederea promovării serviciilor companiei a fost cea mai indicată soluție pentru creșterea vizibilității afacerii și creșterea portofoliului de clienți (*Obsydia Software Solutions SRL*, *Autobab Volante SRL*, *Meet Locals SRL*).

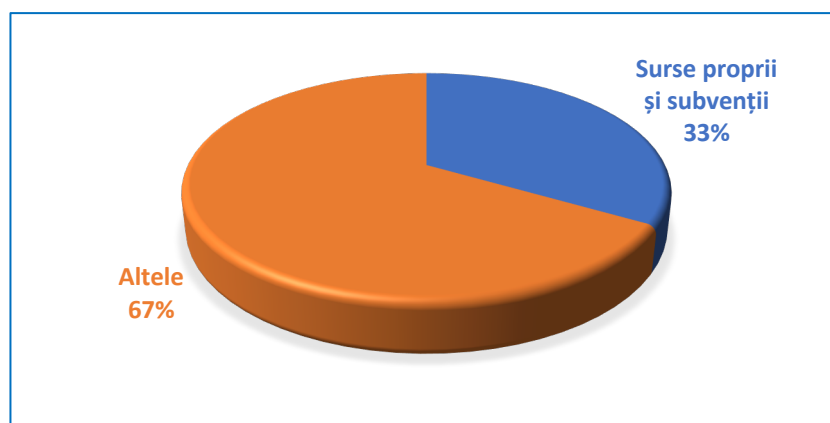
Principalele efecte ale pandemiei Covid-19 asupra activității IS

Firmele care au ca obiect de activitate cateringul sau prelucrarea de legume și fructe au resimțit puternic efectul scăderii vânzărilor, dar și majorarea prețului final al produselor oferite, din cauza creșterii materiilor prime.

Totodată, firmele care au ca obiect de activitate transportul pe apă sau auto, au resimțit direct creșterea escaladată a prețurilor la carburanți, cât și diminuarea traficului, din cauza restricțiilor de călătorie impuse de autorități.

Sursa de finanțare a IS

Mijloacele de finanțare pe care firmele le-au avut la dispoziție au fost, în patru cazuri din șase, din categoria altele decât surse proprii sau subvenții publice, fiind fie încasări și/sau împrumuturi. Doar în două cazuri (*Obsydia Software Solutions SRL* și *Autobab Volante SRL*) au declarat ca surse de finanțare a afacerii sursele proprii și subvențiile de la stat.

Măsurile de protecție a mediului/reciclarea materialelor refolosibile/economisirea energiei, a apei la nivelul IS din SEED

Cele mai utilizate practici de protecție a mediului au fost:

Dream Fresh SRL – achiziție echipamente cu eticheta verde / contract cu firma de sortare a deșeurilor

Autobab Volante SRL – automobile cu norme de poluare EURO 6/iluminare cu becuri led/folosirea echipamentelor TIC în locul utilizării hârtiei/sortarea deșeurilor.

Meet Locals SRL – evitarea printurilor/limitarea consumului de energie și apă

Obsydia Software Solutions SRL – echipamente achiziționate cu etichetă verde/consumatori eficienți energetic.

Socialgo CBT SRL – motoarea cu consum redus de combustibil/sortare deșeurilor.

Eco Food Catering SRL – echipamente achiziționate cu etichetă verde/sortare deșeurii/sistem inteligent de utilizare a apei.

Extinderea activității desfășurate în prezent

Toate cele 6 IS din regiunea Sud – Est doresc să își extindă activitatea desfășurată prin :

- Angajarea mai multor persoane și creșterea cifrei de afaceri;
- Diversificarea activității;
- Introducerea de noi servicii în oferta firmei;
- Extinderea serviciilor în afara României;
- Achiziția de noi echipamente;
- Deschiderea unor noi spații/puncte de lucru.

III.2.3 Sud-Vest Oltenia

La finalul anului 2022 au fost atestate 291 de întreprinderi sociale în regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia, în creștere față de 2021, când au fost înregistrate un număr de 327. Impactul pozitiv al implementării programelor cu fonduri europene, prin Program Operațional Capital Uman 2014-2020 a creat posibilitatea subvenționării celor mai bune șapte inițiative, care au fost sprijinite financiar prin proiectul SEED.

Întreprinderi sociale înființate în regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia în cadrul proiectului SEED

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Anul înființării
1	AUTOVISION SERVICE SRL	2021
2	BMARAD DESIGN SRL	2021
3	SAFE INNOVCLEANING SRL	2021
4	GR ECOLOGYC PLAST SRL	2021
5	DIGITAL CLINIQUE SRL	2021
6	GRAINSTORE SRL	2021
7	HIGHFIRE SRL	2021

* SEED (Social Economy Entrepreneurship Development), POCU 2014-2020.

Forma juridică de atestare a întreprinderilor sociale

Întreprinderile sociale înființate îmbracă, în unanimitate, aceeași formă juridică – **societate comercială atestată ca întreprindere socială**, desfășurând activități economice sustenabile, dar având ca obiectiv și reconversia profitului în acțiuni sociale, la nivelul comunității locale.

În privința acționariatului, majoritatea întreprinderilor sociale înființate au acționariat unic, doar una dintre acestea având acționariat colectiv, după cum se poate observa din tabelul 2.

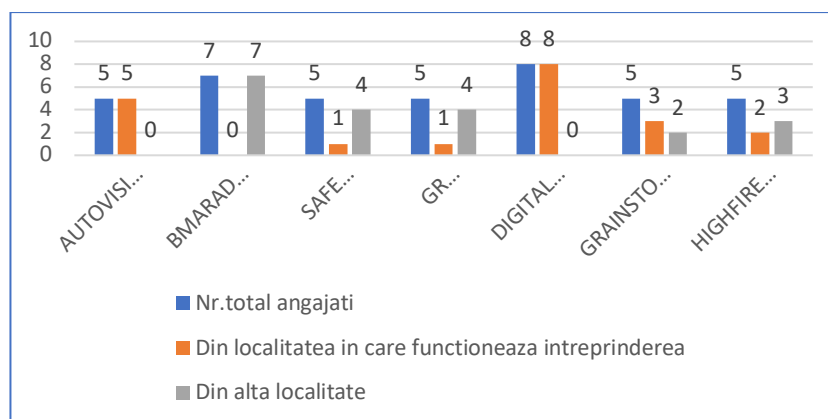
Structura acționariatului întreprinderilor sociale înființate prin SEED

Nr. crt.	Numele întreprinderii sociale	Acționariat
1	AUTOVISION SERVICE SRL	acționariat colectiv
2	BMARAD DESIGN SRL	acționariat unic
3	SAFE INNOVCLEANING SRL	acționariat unic
4	GR ECOLOGYC PLAST SRL	acționariat unic
5	DIGITAL CLINIQUE SRL	acționariat unic
6	GRAINSTORE SRL	acționariat unic
7	HIGHFIRE SRL	acționariat unic

Profilul angajaților din IS înființate prin SEED

Din întreprinderile sociale înființate la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia, două societăți au toți angajații din localitatea în care funcționează întreprinderea, o societate are angajați din alte localități iar celelalte patru întreprinderi au salariați din localitatea în care își desfășoară activitatea cat și din alte localitati.

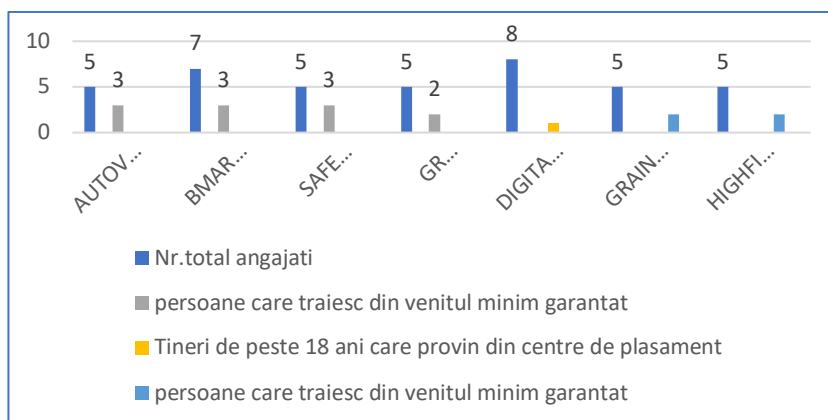
Numărul și mediul de proveniență al angajaților din întreprinderile sociale înființate prin SEED

Din punct de vedere al criteriului social la angajare, în medie întreprinderile sociale au 40% persoane aparținând categoriilor sociale vulnerabile. Din cele 7 întreprinderi înființate în

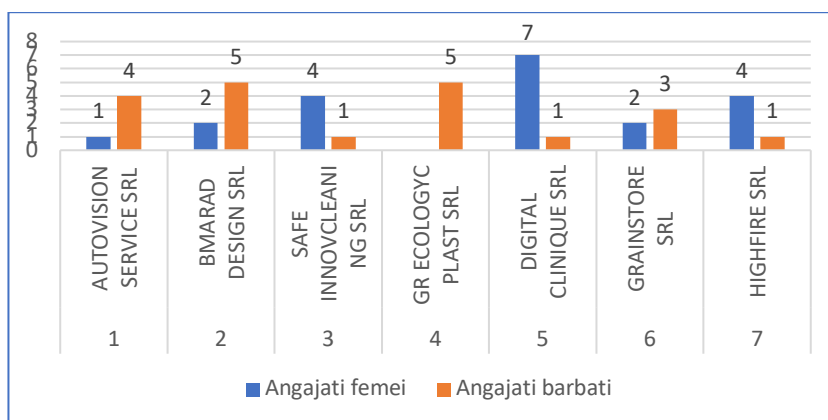
regiunea Sud-Vest Oltenia, 6 întreprinderi sociale au drept criteriu social pentru angajare persoanele care trăiesc din venitul minim garantat și o întreprindere are drept criteriu social pentru angajare persoanele tinere de peste 18 ani care provin din centre de plasament.

Criteriul social în baza căruia s-au calificat pentru angajare

Din perspectiva reprezentării de gen, specificul activității IS determină și ponderea femeilor sau a bărbaților în firmă. În cazul întreprinderii Safe Innovcleaning Srl, cu activitate constând în servicii de igienizare, dezinsecție și ozonificare, procentul femeilor este majoritar, la fel ca și în cazul întreprinderii Digital Clinique S, care are ca activitatea livrarea de servicii medicale.

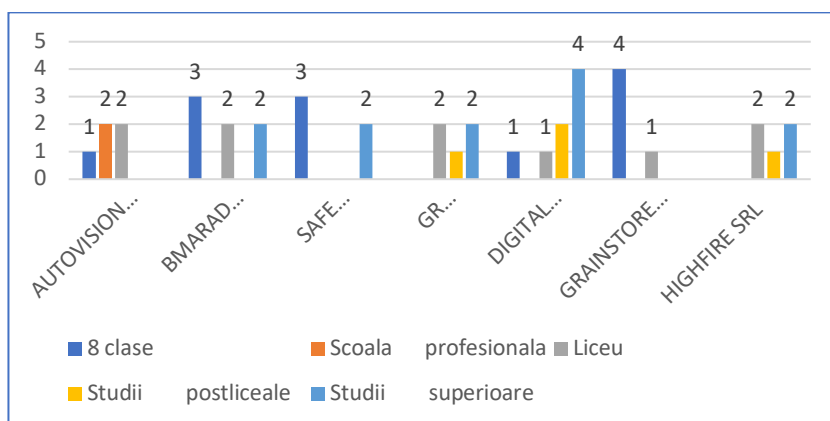
Ponderea de gen a angajaților

În ceea ce privește nivelul de educație, un procent de 40%, îl reprezintă angajații cu studii superioare și postliceale, în timp ce 30% din salariați au finalizat doar 8 clase. Spre exemplu, în

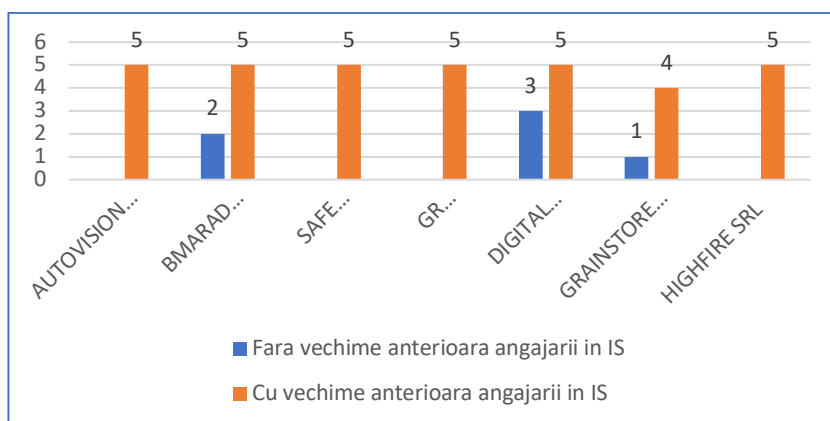
cazul întreprinderii Digital Clinique SRL, majoritatea angajaților au studii superioare și postliceale.

Nivelul de educație al angajaților

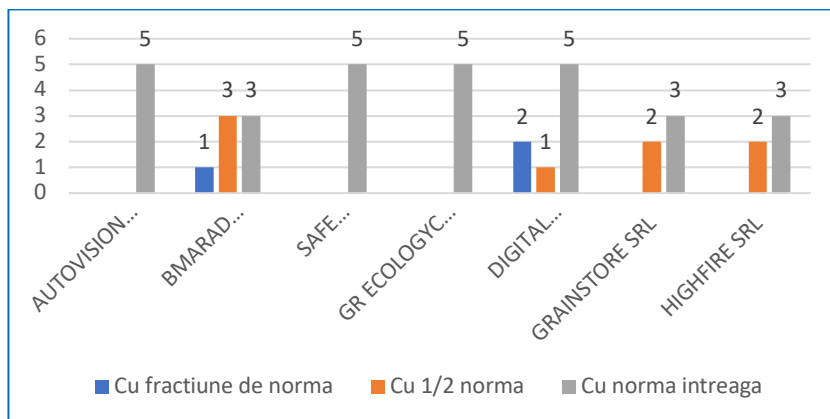
În ceea ce privește indicatorul despre inserția pe piața muncii a angajaților din IS SEED, vechimea în muncă a acestora ilustrează o proporție mai mare a persoanelor care au mai avut anterior un loc de muncă, față de cele care sunt la primul loc de muncă. Astfel, 85% din persoanele angajate în întreprinderile nou înființate prin program, în regiunea Sud-Vest Oltenia, au mai fost angajate iar un procent de 15% sunt fără vechime anterioară.

Vechimea pe piața muncii a angajaților din IS SEED

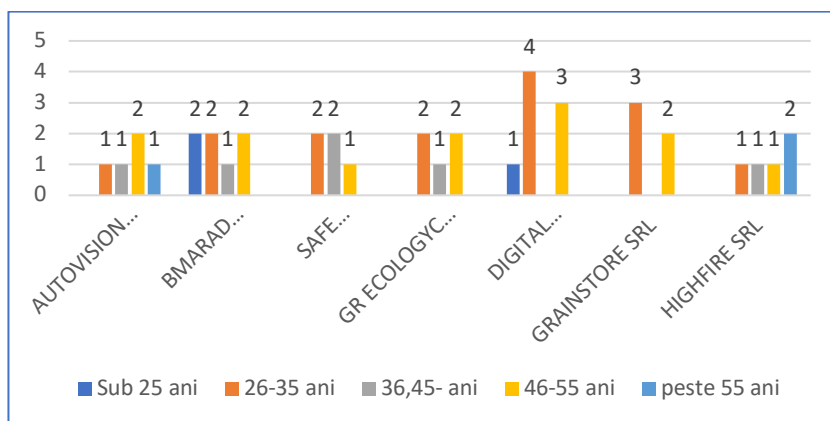
De asemenea, timpul de lucru al angajaților, în majoritatea cazurilor, este cu normă întreagă. În cazul întreprinderilor Bmarad Design Srl, Digital Clinique Srl se înregistrează și angajați cu timp parțial de lucru.

Timpul de lucru al angajaților

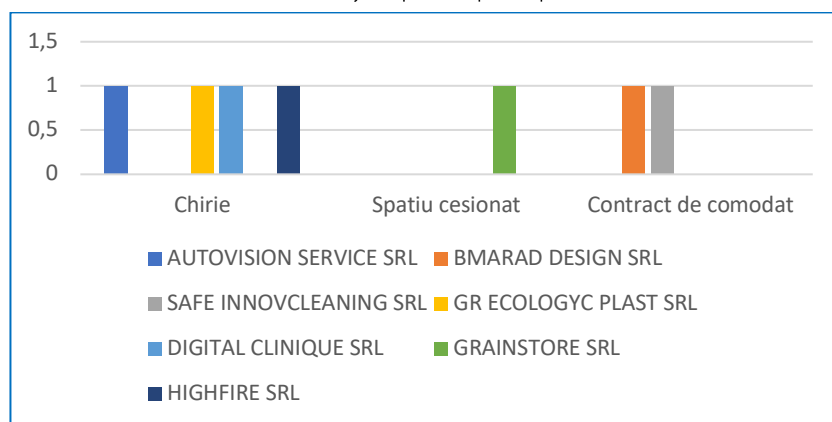
Referitor la vârsta angajaților, se constată o pondere mai mare a acestora se încrui în intervalul 26-35 ani, respectiv 38 % urmată de persoanele cu vârste între 46-55 ani , respectiv 33%.

Disponerea pe intervale de vârstă a angajaților

În privința spațiului în care își desfășoară activitatea, în întreprinderile sociale înființate prin SEED forma cea mai întâlnită este închirierea - 4 întreprinderi, urmată apoi de contractul de comodat - 2 întreprinderi, și spatiul cesionat -1 întreprindere.

Spațiul de desfășurare a activității lucrative

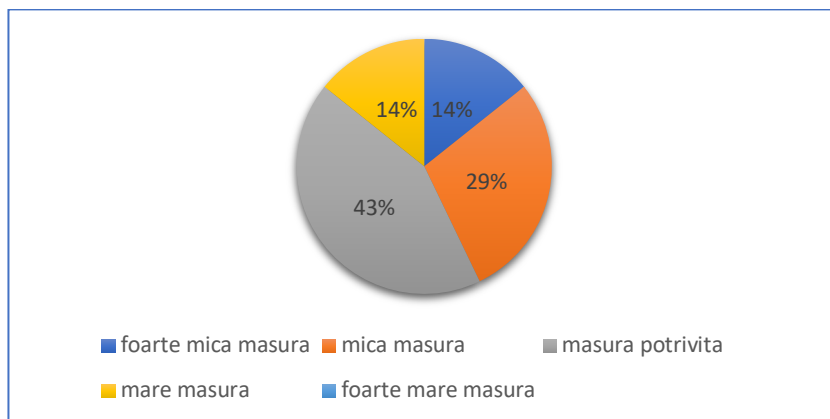
În ceea ce privește subvenționarea locurilor de muncă, întreprinderile sociale înființate prin SEED nu au primit subvenții de la stat pentru niciun angajat.

În privința **obiectului de activitate** al IS SEED, distribuția acestora este următoarea:

Denumirea întreprinderii sociale	Obiectul de activitate
AUTOVISION SERVICE SRL	Întreținerea și repararea autovehiculelor
BMARAD DESIGN SRL	Lucrări de pregătire a terenului
SAFE INNOVCLEANING SRL	Igienizare, dezinfecție și ozonificare
GR ECOLOGYC PLAST SRL	Fabricarea articolelor din material plastic ptr. Construcții
DIGITAL CLINIQUE SRL	Clinica stomatologică
GRAINSTORE SRL	Facilitați de depozitare pentru cereale
HIGHFIRE SRL	Fabricarea altor produse din lemn paie și din alte resturi vegetale

În privința armonizării legislației naționale intereselor IS, percepția generală este de decalaj moderat între nevoile identificate în activitățile economice curente desfășurare și adecvarea soluțiilor legislative la acestea. Un procent de 43% identifică că facilitățile legislative răspund, în măsură potrivită, nevoilor IS din SEED Sud-Vest Oltenia, în vreme ce în mica măsură doar 28%.

Armonizarea legislației naționale intereselor IS din proiectul SEED

Referitor la impactul pozitiv al IS asupra comunității locale, 43 % din acestea consideră impactul pozitiv într-o măsură potrivită, iar 57% în mare măsură.

Impactul pozitiv pe care IS îl are asupra vieții angajaților/familiilor acestora s-a concretizat în:

- Scăderea consumului de combustibil, scăderea noxelor emise și un mediu mai curat ;
- Locuri de muncă stabile si venit decent;
- Pachete alimentare lunare pentru salariați;
- Tratamente stomatologice gratuite pentru diferite categorii defavorizate;
- Un nivel de trai decent.

Principalele dificultăți identificate de IS în activitatea lor curentă:

- *Autovision Service SRL*: birocrația, taxele și legislația ambiguă pe alocuri și interpretată diferit;
- *Bmarad Design SRL*: întârzieri în livrarea echipamentelor asumate prin planul de afaceri;
- *Safe Innovcleaning Srl*: lipsa forței de muncă, impredictibilitatea legislativă, schimbarea legislației muncii și a celei fiscale;
- *Gr Ecologyc Plast SRL*: convingerea persoanelor cu nivel de trai scazut sa înceapă un nou drum prin angajare;
- *Grainstore SRL*: cadrul legislativ privind salarizarea.

Identificarea principalelor soluții de rezolvare a problemelor apărute:

- *Autovision Service SRL*:suport prompt din partea AJOFM
- *Bmarad Design SRL* : contractarea achizițiilor cu cel puțin 6 luni înainte de livrare;
- *Gr Ecologyc Plast SRL* :creerea unui ambient placut și condiții de muncă adecvate;

- *Grainstore SRL*: apelarea la o linie de credit pentru schimbările salariale.

Nevoi de sprijin resimțite pentru îmbunătățirea activității IS:

- *Autovision Service SRL*: impulsionează instituțiile în a întinde o mână de ajutor în informarea și educarea pentru proiecte viitoare;
- *Bmarad Design SRL*: sprijinul din partea companiilor mari în ceea ce privește experiența în domeniu;
- *Safe Innovcleaning SRL*: asigurarea unui cadru mai degajat în legislația muncii, corelat cu măsuri de stimulare fiscală;
- *Grainstore SRL*: cadru legislativ stabil pentru întreprinderile de economie socială cu orizont de timp de maxim 5 ani;
- *Highfire SRL*: sursa de finanțare pentru investiții în sistem fotovoltaic pentru a asigura parte din energia electrică din sursă proprie.

Principalele efecte ale pandemiei Covid-19 asupra activității IS:

- *Autovision Service SRL*: scăderea numărului de clienți;
- *Bmarad Design SRL*: întâzieri în fabricarea și livrarea echipamentelor;
- *Safe Innovcleaning SRL*: creșterea cererii de servicii de igienizare și dezinsecție;
- *Gr Ecologyc Plast SRL*: încetinirea activității datorită concediilor medicale ale unora dintre angajați;
- *Grainstore SRL*: scăderea interacțiunii cu potențialii clienți;

Gestionarea efectelor negative ale pandemiei asupra activității IS:

- *Autovision Service SRL*: eforturi financiare cu promovarea;
- *Bmarad Design SRL*: contractarea achizițiilor cu cel puțin 6 luni înainte de livrare;
- *Safe Innovcleaning SRL*: nu au fost efecte negative, dimpotrivă au fost pozitive;
- *Gr ecologyc plast SRL*: au fost urmate recomandările medicilor și autorităților pentru asigurarea condițiilor necesare refacerii;
- *Grainstore SRL*: apelarea la servicii specializate pe partea de online.

Referitor la sursa de finanțare a IS, toate cele 7 IS au declarat că își mențin activitatea utilizând surse proprii și subvenții (ajutor Minimis), asigurat prin intermediul proiectului SEED.

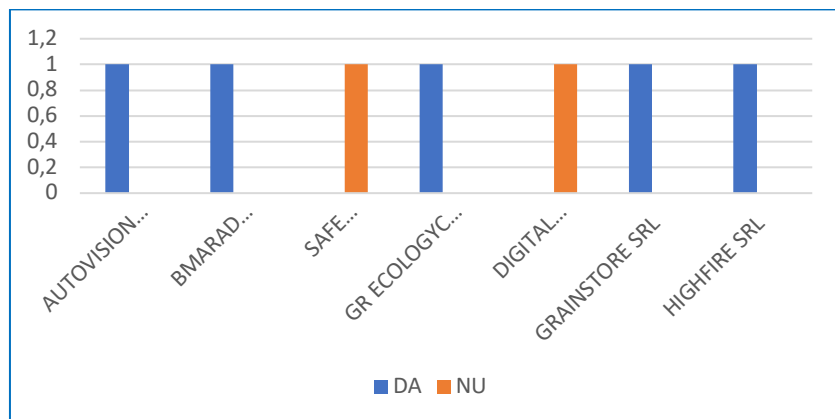
Denumirea întreprinderii sociale	Integral surse propria	Surse proprii și subvenții publice	Altele
AUTOVISION SERVICE SRL		1	
BMARAD DESIGN SRL		1	
SAFE INNOVCLEANING SRL		1	
GR ECOLOGYC PLAST SRL		1	
DIGITAL CLINIQUE SRL		1	
GRAINSTORE SRL		1	
HIGHFIRE SRL		1	

Măsurile de protecție a mediului/reciclarea materialelor refolosibile/economisirea energiei, a apei la nivelul IS din SEED

- *Autovision Service SRL*: servicii cu tehnologii care consumă doar apă și energie electrică, utilizarea lavetelor reciclate ecologic;
- *Bmarad Design SRL*: colectarea selectivă a deșeurilor, utilizarea de echipamente cu consum redus de energie și nivel redus de emisii de noxe;
- *Safe Innovcleaning SRL*: colectare selectivă a materialelor, economisirea energiei electrice;
- *Gr Ecologyc Plast SRL*: colaborarea cu firme care se ocupă cu reciclarea plasticului;
- *Digital Clinique SRL*: consum redus de energie (becuri cu led) și apă (chiuvete pe senzori);
- *Grainstore SRL*: utilizarea de panouri fotovoltaice, pentru un consum scăzut de energie electrică;
- *Highfire SRL*: fabricarea de produse este un proiect de producție a energiei din surse regenerabile, întrucât utilizează un înlocuitor al produselor de încălzire clasice poluante : gaz, ulei , motorină.

Extinderea activității desfășurate în prezent

Dintre cele 7 întreprinderi sociale înființate prin SEED, majoritatea (5 dintre acestea) și-au manifestat dorința de extindere a activității prin: introducerea de servicii complementare, lărgirea gamei de servicii prestate, mărirea capacității prin achiziționarea de noi echipamente. *Safe Innovcleaning* își dorește consolidarea activității prezente în perioada imediat următoare, în timp ce *Digital Clinique* nu dorește să își extindă activitatea datorită lipsei de forță de muncă calificate, devenită o problemă generală la nivelul regiunii.

III.3 Concluzii privind cercetarea efectuată

Regiunea Sud-Muntenia

Atât profilul socio-educational al angajaților, cât și contextul economic din care aceștia provin, denotă faptul că necesitatea IS din SEED în peisajul firmelor angajatoare din Regiunea Sud-Muntenia este reală și cu impact semnificativ.

Răspunsurile oferite de IS chestionate reflectă necesitatea adecvării legislației naționale la realitățile și spectrul problematicilor cu care acestea se confruntă în activitatea curentă. Cel mai important aspect de reglementare care necesită rectificat pentru o mai eficientă funcționare a IS este reducerea birocrăției din administrația locală și națională, pentru rezolvarea diverselor solicitări curente.

Totodată, contribuția pe care IS din SEED o au asupra dezvoltării vieții comunitare din Regiunea Sud-Muntenia este una pozitivă și care aduce o îmbunătățire calității vieții beneficiarilor, fie cei care sunt în calitate de angajați, dar cât și cei asupra cărora proiectele cu impact social au avut efect direct. Există o serie de astfel de acțiuni, printre cele mai relevante fiind programul *Zâmbet de vacanță* privind oferirea de servicii medicale dentare copiilor (340 de copii) de clasa a VIII de la școlile generale din oraș/comunitate (Beton Construct); asigurarea, zilnic, de mese calde persoanelor defavorizate din localitate (Bucătăria Tuturor); donații de rechizite pentru copii care provin din familii sărace din comunitate (Masterfruct).

Rămân, în continuare, necesare facilitățile de sprijin financiar, concretizate prin scutiri de taxe și impozite sau/și subvenții pentru asigurarea sustenabilității activităților specifice și pentru acoperirea cheltuielilor rezultate din plata utilităților și a angajaților. În acest sens, toate IS chestionate au declarat că intenționează să depună cerere de subvenții pentru anul 2023.

Perioada de restricții din pandemie a influențat negativ activitatea economică a IS din Sud-Muntenia și a adus noi provocări, care nu au putut fi anticipate în etapa premergătoare, cea a scrierii planului de afaceri. În mare măsură, acestea au putut fi bine gestionate prin măsuri adecvate, atât prin soluții venite din interiorul IS (aport financiar suplimentar, profesionalismul angajaților), cât și prin soluții care s-au concretizat din exterior (eșalonarea plății datoriilor către stat sau pentru utilități).

O preocupare actuală și pe agenda IS din SEED Sud Muntenia o reprezintă practicile privind protecția mediului. Acestea s-au concretizat prin activități centrate pe reciclarea deșeurilor, pe colectare selectivă, amplasarea de panouri fotovoltaice pentru economisirea energiei electrice.

Perspectiva extinderii activității constituie o opțiune viabilă pentru majoritatea IS din SEED, cu mențiunea că pentru punerea în practică a acestui deziderat este necesar atingerea unui climat de stabilitate și de consolidare a business-ului demarat. Practic, rolul decisiv în reușita inițiativei de dezvoltare a afacerii îl deține evoluția pozitivă a climatului economic general.

Regiunea Sud-Est

Analiza efectuată asupra celor șase întreprinderi sociale din regiunea Sud-Est evidențiază contribuția semnificativă a acestora la abordarea problemelor sociale locale și la stimularea dezvoltării regiunii. Aceste întreprinderi operează într-o varietate de sectoare, cum ar fi școala de pilotaj, procesarea legumelor, serviciile de catering, dezvoltarea de software, transportul naval și agrementul, precum și agențiile de turism.

În cadrul derulării proiectului, întreprinderile sociale s-au confruntat cu o serie de provocări, printre care instabilitatea legislativă, acces dificil la finanțare, deficitul de forță de muncă calificată, încurajarea persoanelor cu venituri reduse să se angajeze într-o nouă carieră și lipsa promovării experiențelor antreprenoriale sociale. Având în vedere perioada grea din punct de vedere economic și social prin care au trecut de la înființare, putem spune că au reușit să treacă într-o mare măsură peste provocări și să aducă o contribuție în comunitățile unde își desfășoară activitatea.

În viitor, întreprinderile sociale își propun să se extindă și să se consolideze prin diversificarea serviciilor oferite, creșterea capacității de producție prin achiziționarea de echipamente suplimentare, explorarea altor domenii de activitate și îmbunătățirea facilităților de depozitare și distribuție pentru o gamă mai largă de produse.

Regiunea Sud-Vest Oltenia

Cele 7 întreprinderi sociale înființate la nivelul regiunii de Sud-Vest Oltenia, contribuie prin activitatea lor, la rezolvarea problemelor sociale din zonă și la dezvoltarea acesteia. Domeniile în care acestea își desfășoară activitatea sunt diverse: întreținere și reparare autovehicule, construcții, servicii de igienizare, dezinfecție și ozonificare, fabricare articole din

material plastic pentru construcții, servicii medicale, facilități de depozitare pentru cereale și fabricare produse din lemn.

Întreprinderile create în cadrul proiectului s-au confruntat , în derularea activității cu o serie de provocări ca : lipsa de predictibilitate a legislației, lipsa forței de muncă calificate, convingerea persoanelor cu nivel de trai scăzut sa înceapă un nou drum prin angajare, lipsa promovării experiențelor de antreprenariat social. Cu toate acestea , ele au identificat un impact pozitiv asupra vieții angajaților din întreprinderi și familiilor acestora , punctând astfel rolul lor social.

Întreprinderile doresc să se extindă și să se consolideze prin: servicii complementare, mărirea capacității de producție prin achiziționarea mai multor echipamente, pătrunderea și în alte domenii de activitate și creșterea facilităților de depozitare și pentru alte produse.

IV. PROVOCĂRI ALE ANTREPRENORIATULUI SOCIAL

Regiunea Sud-Muntenia

Antreprenoriatul social își propune să atingă o serie de obiective sociale, incluzive și de mediu prin mijloace ale economiei de piață. De regulă, impactul produs are efect asupra unor fenomene sociale complexe, precum: dezvoltarea comunitară, reducerea sărăciei și creșterea șanselor de acces la un nivel de trai mai bun.

Pe de altă parte, o preocupare constantă a antreprenoriatului social rămâne tema profitabilității, într-un context economic cu multe variabile greu predictibile. Astfel că, cea mai acută provocare o reprezintă rezolvarea ecuației: model de business – resurse disponibile – rezultate financiare obținute. Reconversia profitului în societate este cea din urmă etapă, consecință a fiabilității proiectului antreprenorial aplicat.

În regiunea de dezvoltare Sud-Muntenia, spectrul aspectelor problematice cu care IS implementate prin proiectul SEED se confruntă sunt similare cu cel al celorlalte IS sociale din regiune:

- lipsa politicilor sociale adecvate nevoilor categoriilor sociale vulnerabile;
- carențe legislative majore cu privire la soluționarea unor aspecte pragmatice;
- slaba reprezentare a piețelor de investiții sociale;
- cunoașterea deficitară a domeniului de către potențialii antreprenori sociali.

Toate provocările identificate se reflectă în fluxul activităților desfășurate și în IS din SEED al regiunii Sud-Muntenia și constituie punctele slabe care necesită a fi compensate prin măsuri concrete și eficiente.

Provocările legate de birocrăția administrativă excesivă, marcată de proceduri laborioase și cu o durată mare de soluționare a cererilor, face greu accesibile solicitări sau sesizări simple. De asemenea, îngreunează relația IS cu autoritățile și instituțiile statului și reduce considerabil transferul de oportunități dinspre zona instituțională către cea a beneficiarilor.

Un alt element important, ce necesită o abordare integrată pentru a soluționa o provocare, îl constituie investiția în resursa umană. Cunoaștere domeniului antreprenorial și, cu precădere, a celui cu aplicabilitate în sfera socială este esențial pentru dezvoltarea afacerii, de la idee la punerea în practică a acesteia. Antreprenorii sociali din regiunea Sud-Muntenia au nevoie de

programe dedicate de pregătire profesională, dar și de un cadru facilitator de schimburi de experiență și de informații. Nu în ultimul rând, organizarea de sesiuni de brokeraj pentru a crea spațiul necesar cunoașterii tuturor stakeholderilor implicați și a face posibile parteneriatele reprezintă o necesitate identificată.

O altă provocare majoră pentru IS din regiunea Sud Muntenia o reprezintă și accesul la informații sau baze de date centralizate pentru identificarea cu ușurință a potențialilor angajați care provin din categorii vulnerabile. O mai bună comunicare cu instituțiile de resort este necesară.

În concluzie, pentru a fi competitive pe piața regională, IS din Sud-Muntenia trebuie să depășească provocările identificate și să construiască un model de afacere fiabil și sustenabil pe termen lung.

Regiunea Sud-Est

Antreprenoriatul social a devenit o temă tot mai discutată în România în ultimii ani. Acesta reprezintă o modalitate prin care oamenii pot să își folosească creativitatea și abilitățile antreprenoriale pentru a găsi soluții la probleme sociale și pentru a contribui la dezvoltarea comunităților locale. În regiunea Sud-Est a României, antreprenoriatul social se confruntă cu numeroase provocări, care trebuie abordate pentru a permite dezvoltarea acestui sector important. Aceste provocări sunt cele care au fost resimțite și de cele 6 întreprinderi sociale înființate la nivelul acestei regiuni, în cadrul proiectului SEED.

Pentru o mai bună înțelegere a contextului specific pentru cele 6 IS considerăm deosebit de importantă o analiză a cadrului regional cu provocările asociate. Prima provocare a antreprenoriatului social în regiunea Sud-Est a României este reprezentată de accesul la finanțare. În comparație cu alte regiuni ale țării, Sud-Estul României are un nivel scăzut al finanțării disponibile pentru antreprenoriatul social. În plus, multe dintre programele existente de finanțare sunt greu de accesat pentru antreprenorii sociali din cauza unor cerințe restrictive și a procedurilor complicate. O altă provocare importantă pentru antreprenoriatul social în regiunea Sud-Est a României este reprezentată de reglementările și birocrăția excesivă. Mulți antreprenori sociali se confruntă cu o serie de bariere administrative și de reglementare care îi împiedică să își desfășoare activitatea într-un mod eficient și sustenabil. În plus, antreprenorii sociali din regiunea Sud-Est trebuie să facă față unui mediu de afaceri destul de competitiv și uneori ostil.

O altă provocare pentru antreprenoriatul social în regiunea Sud-Est a României este reprezentată de nevoia de dezvoltare a resurselor umane. Antreprenorii sociali au nevoie de abilități și cunoștințe specializate în domeniile lor de activitate, precum și de capacitatea de a colabora cu alți actori din comunitate, inclusiv cu instituțiile guvernamentale și cu organizațiile neguvernamentale. Din păcate, în regiunea Sud-Est a României există o lipsă de programe de formare și dezvoltare profesională pentru antreprenorii sociali, precum și de oportunități de networking și de schimb de experiențe. Pentru a depăși această provocare, este important ca organizațiile neguvernamentale, instituțiile de învățământ și sectorul privat să dezvolte programe de formare și dezvoltare profesională care să răspundă nevoilor specifice ale antreprenorilor sociali din regiune. În final, o altă provocare importantă pentru antreprenoriatul social în regiunea Sud-Est a României este reprezentată de necesitatea de a construi parteneriate puternice între actorii implicați în acest sector. Pentru a fi eficiente și sustenabile, proiectele de antreprenoriat social trebuie să implice o gamă largă de actori, inclusiv autoritățile locale, organizațiile neguvernamentale, sectorul privat și comunitățile locale. Din păcate, în regiunea Sud-Est a României există unele bariere culturale și lingvistice care împiedică colaborarea între acești actori, precum și o lipsă de oportunități de networking și de schimb de informații. Pentru a depăși această provocare, este important ca autoritățile locale și centrale să promoveze parteneriatele între actorii implicați în antreprenoriatul social și să ofere oportunități de networking și de schimb de experiențe.

Fiecare dintre provocările menționate mai sus au putut fi regăsite și la nivelul întrepinderilor sociale din cadrul SEED, toți cei 6 antreprenori menționând birocrația, atât cea asociată implementării de proiecte cu finanțare europeană, cât și deschiderii unei firmei noi, ca fiind una din principalele bariere. De asemenea lipsa de know-how specific antreprenoriatului social și a impactului pozitiv pe care acesta îl are în reducerea excluziunii sociale a anumitor grupuri vulnerabile sunt alte două elemente identificate ca fiind provocări în derularea activității celor 6 IS. Identificarea persoanelor vulnerabile și integrarea acestora ca angajați este, în unanimitate, una dintre provocările majore cu care cei șase antreprenori sociali au menționat că s-au confruntat, în principal din cauza faptului că nu există parteneriate active, multi-stakeholders, care pot ajuta implementarea acestor tipuri de proiecte.

Cu toate acestea, în ciuda tuturor provocărilor, toți cei șase antreprenori sociali consideră că înființarea întreprinderi sociale este o reușită, veniind cu adevărat în sprijinul comunității locale și a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile.

În concluzie, antreprenoriatul social poate juca un rol important în dezvoltarea regiunii Sud-Est a României, contribuind la rezolvarea problemelor sociale și la creșterea economiei locale. Pentru a fi eficiente și sustenabile, proiectele de antreprenoriat social trebuie să depășească provocările existente, inclusiv accesul la finanțare, birocrăția excesivă, lipsa de modele de bune practici, nevoia de dezvoltare a resurselor umane și necesitatea de a construi parteneriate.

Regiunea Sud-Vest Oltenia

Antreprenoriatul social reprezintă un factor important de progres al regiunii de Sud-Vest Oltenia a României, prin conexiunea pe care o face între zona economică și zona socială. Pentru a-și îndeplini acest rol de liant între economic și social, antreprenoriatul social are nevoie de implicarea autoritatilor publice și a sectorului privat și deci a întregii societăți.

Cele 7 întreprinderi sociale înființate la nivelul regiunii de Sud-Vest Oltenia, s-au confruntat cu o serie de provocări, care nu au un caracter regional ci unul mai degrabă național.

O provocare importantă pentru antreprenoriatul social o reprezintă cadrul legislativ, mai precis inconsistența și lipsa de predictibilitate a legislației. Acest aspect face imposibilă proiecția financiară. Mai mult antreprenoriatul social resimte nevoia unui cadru legislativ mai degajat și impunerea unor măsuri de stimulare, a unor facilități fiscale.

O altă provocare, de mare actualitate este reprezentată de lipsa forței de muncă calificate. În acest sens este necesară dezvoltarea de programe de dezvoltare profesională, care să acopere nevoia de personal din domeniile de activitate deficitare.

O mai bună colaborare între autorități, reprezintă o altă provocare pentru antreprenoriatul social. Practic, acest lucru se traduce în eficientizarea timpului acordat procesului antreprenorial, și se poate realiza prin digitalizare.

Promovarea experiențelor din antreprenariat, reprezintă o altă provocare pentru antreprenoriatul social. Cunoasterea unor alte experiențe ar îmbunătăți activitatea întreprinderilor și ar reduce foarte mult teama de a experimenta.

În pofida tuturor provocărilor întâmpinate, cele 7 întreprinderi au identificat un impact pozitiv asupra vieții angajaților și familiilor acestora. Întreprinderile doresc să se extindă și să își consolideze activitatea, cu excepția unei singure întreprinderi pentru care identificarea forței de muncă calificate a reprezentat o mare provocare.

V. RECOMANDĂRI ȘI SOLUȚII PENTRU SUSȚINEREA ȘI PROMOVAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL

Regiunea Sud Muntenia

Pentru o bună colaborare între toți factorii decidenți în elaborarea și susținerea antreprenoriatului social în această regiune sunt necesare următoarele demersuri:

1. **Menținerea practicilor de finanțare în perioada de sustenabilitate**, prin alocări bugetare specifice, provenite chiar din programe PNRR sau alte tipuri de beneficii (scutiri de taxe și impozite).
2. **Simplificarea procedurilor de acces la documentația** specifică, în relație cu unitățile teritorial administrative, dar și celelalte autorități de la nivel local și național.
3. **Crearea unor rețele profesionale**, pentru înlesnirea schimburilor de bune practici și de idei.
4. Organizarea, la nivel local de **programe de formare profesională** în domeniul antreprenoriatului și economiei sociale.
5. **Consolidarea spiritului comunitar**, prin întâlniri periodice și acțiuni comune la nivelul comunității, pentru identificarea celor mai fezabile soluții la probleme comune, și implementarea de parteneriate/rețele de ajutor reciproc.

Regiunea Sud-Est

Pentru a susține și promova antreprenoriatul social în regiunea de Sud-Est a României, sunt necesare următoarele recomandări și soluții:

1. **Dezvoltarea mecanismelor de finanțare**: este necesară dezvoltarea unor mecanisme de finanțare mai accesibile și mai flexibile pentru antreprenorii sociali din regiune. Autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale și sectorul privat ar putea colabora în acest sens, pentru a crea programe de finanțare care să răspundă nevoilor specifice ale antreprenoriatului social.
2. **Reducerea birocrăției și a reglementărilor inutile**: pentru a facilita dezvoltarea antreprenoriatului social în regiune, este necesară reducerea birocrăției și a

reglementărilor inutile care împiedică antreprenorii sociali să își desfășoare activitatea în mod eficient și sustenabil. Autoritățile publice ar putea colabora cu antreprenorii sociali și cu organizațiile neguvernamentale pentru a identifica aceste bariere și pentru a găsi soluții.

3. **Dezvoltarea unor programe de mentorat și coaching:** este important să se dezvolte programe de mentorat și coaching pentru antreprenorii sociali din regiunea de Sud-Est a României. Aceste programe ar putea fi organizate de autoritățile publice, de organizațiile neguvernamentale sau de sectorul privat, și ar putea oferi antreprenorilor sociali oportunități de învățare și de dezvoltare a abilităților.
4. **Promovarea modelelor de bune practici:** pentru a încuraja antreprenoriatul social în regiune, este important să se promoveze modelele de bune practici și exemplele de succes. Autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale și sectorul privat ar putea colabora pentru a identifica astfel de exemple și pentru a le promova prin intermediul evenimentelor și campaniilor de comunicare.
5. **Dezvoltarea de programe de formare și dezvoltare profesională:** pentru a dezvolta resursele umane din antreprenoriatul social, este necesară dezvoltarea de programe de formare și dezvoltare profesională. Aceste programe ar putea fi organizate de instituțiile de învățământ, de organizațiile neguvernamentale sau de sectorul privat, și ar putea oferi antreprenorilor sociali oportunități de dezvoltare a abilităților și cunoștințelor.
6. **Promovarea parteneriatelor între actorii implicați în antreprenoriatul social:** este important să se promoveze parteneriatele între autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale, sectorul privat și comunitățile locale, pentru a sprijini dezvoltarea antreprenoriatului social în regiune.
7. **Crearea unui mediu de afaceri favorabil antreprenoriatului social:** autoritățile publice ar trebui să creeze un mediu de afaceri favorabil pentru antreprenoriatul social, prin dezvoltarea de politici și programe care să încurajeze dezvoltarea acestui sector. Aceste politici ar trebui să includă stimulente fiscale, reducerea costurilor administrative și promovarea parteneriatelor între sectorul public și cel privat.
8. **Dezvoltarea de rețele de susținere pentru antreprenoriatul social:** pentru a sprijini antreprenoriatul social în regiune, este important să se dezvolte rețele de susținere care

să ofere antreprenorilor sociali acces la informații, resurse și experiențe. Aceste rețele ar putea fi create prin intermediul organizațiilor neguvernamentale, a autorităților publice sau a sectorului privat.

9. **Promovarea antreprenoriatului social în rândul tinerilor:** este important să se promoveze antreprenoriatul social în rândul tinerilor, prin intermediul programelor de educație și formare profesională. Acest lucru ar putea contribui la creșterea numărului de antreprenori sociali în regiunea de Sud-Est a României și ar putea ajuta la rezolvarea problemelor sociale din comunități.
10. **Implicarea comunităților locale:** antreprenoriatul social este puternic legat de comunitățile locale și de nevoile lor specifice. Este important să se implice comunitățile locale în dezvoltarea de proiecte de antreprenoriat social, pentru a asigura relevanța și sustenabilitatea acestora. De asemenea, comunitățile locale ar putea fi implicate în identificarea și promovarea de soluții inovatoare la problemele sociale.

În concluzie, antreprenoriatul social poate juca un rol important în dezvoltarea regiunii de Sud-Est a României, prin contribuția sa la rezolvarea problemelor sociale și la creșterea economică a comunităților locale. Pentru a fi eficient și sustenabil, antreprenoriatul social necesită sprijin din partea autorităților publice, organizațiilor neguvernamentale și a sectorului privat. Prin implementarea soluțiilor și recomandărilor de mai sus, se poate crea un mediu favorabil pentru dezvoltarea antreprenoriatului social în regiunea de Sud-Est a României.

Regiunea Sud-Vest Oltenia

Pentru a susține și promova antreprenoriatul social în regiunea de Sud-Vest Oltenia a României, sunt necesare următoarele recomandări și soluții:

1. **Îmbunătățirea cadrului legislativ :** este necesar un cadru legislativ mai degajat, predictibil și mai puțin interpretabil. Autoritățile trebuie să evite schimbarea legislației prea repede și prea des, fără studii de impact , fără consultarea celor direct implicați.
2. **Creșterea gradului de colaborare între autorități :**este necesară pentru reducerea timpilor morți din procesul antreprenorial și creșterea gradului de eficiență al acestuia. Instituțiile pot face baze comune de informații și pot elimina sistemele „izolate”.

3. **Creerea unui sistem coerent și eficient de elaborare și susținere a proiectelor :** creerea unui sistem , prin colaborare în baza unor rapoarte contractuale, între întreprinzatori , autoritățile publice, firme de consultanță, unitati de învățământ și banci în vederea elaborării de proiecte fezabile.
4. **Schimbarea opticii asupra fondurilor structurale :** fondurile structurale trebuiesc privite mai mult decat o sursă de finanțare , ele trebuiesc privite ca o sursă de investitii – investitii in oameni și inovare.
5. **Consolidarea managementului riscurilor:** este importantă pentru reducerea birocrăției și a procedurilor greoaie care afecteaza procesul antreprenorial. Autoritățile ar putea acorda o mai mare importanța managementului riscurilor , ceea ce se poate concretiza în reducerea birocrăției și creșterea eficienței procesului antreprenorial și în final la rate cât mai ridicate de productivitate.
6. **Îmbunătățirea politicilor naționale :** prin experiența succeselor și greșelilor înregistrate în elaborarea de politici publice.
7. **Promovarea experiențelor in antreprenoriatul social:** presupune valorificarea experiențelor dobândite de antreprenorii sociali.Trebuiesc promovate atât exemplele de succes cât și greșelile. A învăța din greșeala altora este mai puțin costisitor decat a învăța din greșeala proprie. In plus cunoașterea unor astfel de experiențe , diminueaza teama de greșeală care reduce inițiativa.

Chestionar Barometru întreprinderi sociale înființate în cadrul proiectului SEED

1. Numele întreprinderii sociale
2. Tipul întreprinderii sociale:
 - a. cooperativă
 - b. societate și cooperativă agricolă
 - c. casă de ajutor reciproc
 - d. asociație și fundație
 - e. societate comercială atestată ca întreprindere socială
 - f. alt tip de organizație non-profit (precizați care) _____
3. Anul înființării
4. Date despre angajați
 - 4.1. Numărul de angajați
 - 4.2. Mediul de proveniență :
 - a. din localitatea în care funcționează întreprinderea
 - b. Din altă localitate (precizați care)
 - 4.3. criteriul social în baza căruia s-au calificat pentru angajare (menționați nr. de persoane care se încadrează în fiecare dintre criteriile care se aplică întreprinderii dvs.):
 - a. Romi _____
 - b. persoane care trăiesc din venitul minim garantat _____
 - c. persoane cu dizabilități _____
 - d. tineri de peste 18 ani care provin din centrele de plasament _____
 - e. Alte situații (precizați care) _____
 - 4.4 genul:
 - a. _____ nr. femei
 - b. _____ nr bărbați
 - 4.5 nivelul de școlarizare al angajaților
 - a. _____ nr. de angajați cu max. 8 clase
 - b. _____ nr. de angajați cu liceu
 - c. _____ nr. de angajați cu școală profesională
 - d. _____ nr. de angajați cu școală postliceală

e. _____ nr de angajați aflați în altă situație (precizați care) _____

4.6. vechimea în muncă:

a. _____ nr. de angajați fără vechime anterioară angajării în întreprinderea dvs.

b. _____ nr. de angajați cu vechime anterioară angajării în întreprinderea dvs.

4.7. Timpul de lucru al angajaților:

a. _____ nr. de angajați cu normă întreagă (8h)

b. _____ nr. de angajați cu jumătate de normă

c. _____ nr. de angajați cu fracțiune de normă

4.8. Vârsta angajaților

a. _____ nr. angajați sub 25 de ani

B. _____ nr. de angajați cu vârste între 26 și 35 de ani

c. _____ nr de angajați cu vârste între 36 și 45 de ani

d. _____ nr. de angajați cu vârste între 46 și 55 ani

e. _____ nr. de angajați cu vârste peste 55 ani

5. Regimul spațiului în care funcționează:

a. Chirie

b. Spațiu cesionat

c. Donație

d. Altă situație (descrierea situației respective).....

6. Beneficiați de subvenționarea locurilor de muncă pentru categoriile defavorizate de angajați?

a. NU

b. DA (precizați numărul de angajați pentru care beneficiați de subvenții) _____

7. Beneficiați de alt tip de sprijin, din partea autorităților locale?

a. NU

b. DA (precizați autoritatea publică locală și tipul de sprijin de care beneficiați) _____

8. Specificul activității (descrieți, pe scurt, obiectul de activitate al întreprinderii).....

9. Precizați care este structura acționariatului în cadrul întreprinderii dvs. sociale:

a. acționariat unic

b. acționariat colectiv

10. În ce măsură considerați că legislația națională, referitoare la întreprinderile sociale, este adecvată intereselor întreprinderii dvs. sociale?
- a. în foarte mică măsură/deloc
 - b. în mică măsură
 - c. în măsură potrivită
 - d. în mare măsură
 - e. în foarte mare măsură
11. În ce măsură considerați că întreprinderea dvs. socială are un impact pozitiv asupra comunității locale?
- a. în foarte mică măsură/deloc
 - b. în mică măsură
 - c. în măsură potrivită
 - d. în mare măsură
 - e. în foarte mare măsură
12. Descrieți, pe scurt, impactul pozitiv pe care întreprinderea dvs. socială îl are asupra vieții angajaților/familiei acestora:
13. Care sunt principalele dificultăți cu care v-ați confruntat de la înființarea întreprinderii dvs. sociale și până în prezent?
14. Precizați cum ați depășit aceste dificultăți?
15. Ce nevoi de sprijin resimțiți pentru îmbunătățirea activității întreprinderii dvs.?
-

16. Care au fost principalele efectele ale pandemiei SARS-COV 19 asupra activității întreprinderii dvs.?

17. Cum le-ați gestionat?

18. Care este sursa de finanțare a întreprinderii dvs.?

a. integral din surse proprii

b. surse proprii și subvenții publice

c. Altele (precizați care) _____

19. Care sunt măsurile de protecție a mediului/reciclarea materialelor refolosibile /economisirea energiei, a apei la nivelul întreprinderii dvs. sociale?

20. Intenționați să vă extindeți/diversificați activitatea pe care o desfășurați în prezent?

a. NU, deoarece _____

b. DA, (detaliați) _____